

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

PŘÍČINY KRIMINALITY MLÁDEŽE
JUVENILE DELINQUENCY CAUSES

Bakalářská práce: 09-FP-KSS-4049

Autor:

Miroslav KALENSKÝ

Podpis:

.....

Adresa:

V Sídlišti 274

411 85 Horní Bečkovice

Vedoucí práce: doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.

Konzultant:

Počet

stran	graf	obrázk	tabulek	pramen	příloh
54			14		

V Liberci dne: 13. 4. 2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Miroslav Kalenský
adresa: V Sídlišti 274, 411 85 Horní Bečkovice
studijní obor (kombinace): Penitenciární péče
Název BP: **Příčiny kriminality mládeže**
Název BP v angličtině: **Juvenile Delinquency Causes**
Vedoucí práce: doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.
Konzultant:
Termín odevzdání: 15. 4. 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 20. 3. 2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): _____

Datum: _____

Podpis: _____

Název BP: PŘÍČINY KRIMINALITY MLÁDEŽE

Vedoucí práce: doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.

Podpis:

Cíl: Zjistit jaké jsou nejčastější příčiny trestné činnosti páchané nezletilými a mladistvými.

Požadavky:

1. Studium odborné literatury a zdrojů.
2. Formulace teoretických východisek a projektování výzkumu
3. Sběr a vyhodnocení dat
4. Formulace závěrů a návrhů.

Metody: Analýza spisové dokumentace, analýza statistik, rozhovory s delikventy

Literatura: MATOUŠEK, Oldřich. Metody a řízení sociální práce. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2

JEDLIČKA, Richard, KLÍMA, Petr, KOŤA, Jaroslav. Děti a mládež v obtížných životních situacích. 1. vyd. Praha: Themis, 2004. ISBN 80-7312-038-0

MATOUŠEK, Oldřich, KROFTOVÁ, Andrea. Mládež a delikvence. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2

VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0

JEDLIČKA, R., KOŤA, J. Analýza a prevence sociálně patologických jevů. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-555-8

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Berou na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si v domě povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 13. 4. 2010

Podpis:

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat panu doc. PhDr. Bohumilu Stejskalovi, CSc. za odborné vedení bakalářské práce a podnětné připomínky, které mi umožnily snazší orientaci v dané problematice. Poděkování také patří všem učitelům základních škol a základních škol praktických, kteří mi umožnili zpracování výzkumu do bakalářské práce.

Název bakalářské práce: P Í Í NY KRIMINALITY MLÁDEŽE

Název bakalářské práce JUVENILE DELINQUENCY CAUSES

Název bakalářské práce:

Jméno a příjmení autora: Miroslav Kalenský

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2009/2010

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala problematikou kriminality mládeže. Cílem práce bylo zjistit příčiny kriminality dětí ve městě Roudnice nad Labem, zejména pak zjistit vliv rodiny a sociálního prostředí na delikventní jednání. Práci tvořily dvě části. Jednalo se o část teoretickou, která pomocí zpracování a prezentace odborných zdrojů popisovala základní pojmy spojené s problematikou kriminality mládeže a rizikové faktory poruch chování u dětí. Praktická část zjišťovala pomocí rozhovorů s delikventy a studiem trestních spisů příčiny kriminality mládeže v Roudnici nad Labem.

Klíčová slova: kriminalita, mladý delikvent, poruchy chování, trestná činnost.

Summary:

The bachelor work was dealing with a juvenile delinquency. The purpose was a survey of reasons of delinquency of children in a town Roudnice nad Labem, especially an influence of family and social environment to a delinquent behaviour. The work was divided to two parts. The first one was a theoretical part that described fundamental terms associated with a juvenile delinquency questions using a processing and presentation of special resources. A practical part investigated reasons of a juvenile delinquency in Roudnice nad Labem using discussions with delinquents and a study of criminal files.

Keywords: delinquency, young delinquent, behaviour disorders, criminality.

Obsah

1	ÚVOD	9
2	TEORETICKÁ ÁST	10
2.1	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJM	10
2.2	PORUCHY CHOVÁNÍ	12
2.2.1	<i>Rizikové faktory.....</i>	<i>13</i>
2.2.2	<i>Poruchy chování u dětí a mládeže.....</i>	<i>16</i>
2.2.2.1	Neagresivní poruchy chování	16
2.2.2.2	Agresivní poruchy chování.....	19
2.3	PROCES SOCIALIZACE DÍTĚTE	21
2.3.1	<i>Rodina</i>	<i>21</i>
2.3.1.1	Funkce rodiny	22
2.3.1.2	Styly rodičovské výchovy.....	23
2.3.1.3	Disciplína v rodinné výchově	24
2.3.1.4	Zájem rodičů o dítě	24
2.3.1.5	Funkční rodina.....	25
2.3.1.6	Typologie rodin	27
2.3.2	<i>Škola.....</i>	<i>28</i>
2.3.3	<i>Skupina vrstevníků</i>	<i>29</i>
2.3.4	<i>Vliv médií</i>	<i>30</i>
3	PRAKTICKÁ ÁST	32
3.1	CÍL PRAKTICKÉ ÁSTI.....	32
3.2	STANOVENÍ PEDPOKLAD	32
3.3	POUŽITÉ METODY ZKOUMÁNÍ.....	32
3.4	POPIS ZKOUMANÉHO VZORKU	33
3.5	VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE.....	34
3.5.1	<i>Statistické údaje a jejich vyhodnocení.....</i>	<i>34</i>
3.5.2	<i>Rozhovory s mladými delikventy</i>	<i>39</i>
3.6	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ PRAKTICKÉ ÁSTI	52
4	ZÁVĚR.....	53
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54

1 ÚVOD

Žijeme ve společnosti, ve které se v tšina z nás stala ob tí, sv dkem nebo nep ímým ú astníkem trestného ínu. S vývojem společnosti se rozvíjí i kriminalita. Nap íklad nové trendy v oblasti techniky, využívané moderní společnosti, používá i organizovaný zlo in. Bohužel musíme konstatovat, že stejný vývojový trend byl zjišt n i v oblasti d tské kriminality. V sou asné době se diskutuje o v kové hranici trestní odpovědnosti d tí. V ková hranice pachatel trestných ín se stále snižuje a d ti se ím dál více dopoušt jí závažn jších trestných ín . Otázkou však z stává, pro tomu tak je.

Asi nejd ležit jší roli v této problematice hraje rodina. Kvalitní výchova dít te je p edpokladem dobrého startu do života. Výchovní pochybení a selhání se mohou negativn projevit p í formování osobnosti dít te a nez ídka se mohou podepsat na vzniklých poruchách chování. Dalšími p í inami poruch chování mohou být genetické dispozice, škola, vliv skupiny vrstevník a mnoho dalších faktor , které mohou zp sobit problémy p í socializaci dít te.

V teoretické ásti práce se budeme v novat vymezení základních pojm , se kterými se setkáme v praktické ásti práce. V ní se za pomoci rozhovor a studia spisové dokumentace budeme snažit zjistit p í iny kriminality mládeže ve m st Roudnice n. L.

V práci bude také využito trestních spis a statistik Policie eské republiky, spis Odd lení sociáln právní ochrany dít te p í M stském ú adu v Roudnici n. L.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Jedlička (1998) říká, že kriminalita je obecný pojem pro trestnou činnost. Její součástí je kriminalita mládeže, která má v rámci souhrnné kriminality své zvláštnosti. Ty jsou vyjádřením v kovách zvláštností tělesného a duševního zrání, s neukončeným morálním vývojem, sociální nezralostí mladých lidí a dalšími faktory. Kriminalita je celek sociálně podmíněných činností, které mají relativně frekventovaný výskyt. Naším zákonodárstvím jsou prohlášeny za trestné činy, případně zločiny a přečiny. Kriminalita mladistvých bývá také označována v některých oborech, například psychiatrii a ve speciální pedagogice, termínem **juvenilní delikvence**.

Příčina a faktor, proč se dítě vydá na dráhu zločince, je mnoho. Přikláníme se však k názoru, že pokud nejsou v rodině uspokojovány potřeby dítěte, dochází k problémům s orientací v mezilidských vztazích. Rovněž dítě ve své samotě není u jedince na požadované úrovni, dítě pochybuje o svých schopnostech a dovednostech a všem, že zpravidla vrcholit stresovými stavy, kdy jedinec neumí přijímat odpovědnost za své chování.

K problematickému psychosociálnímu vývoji dítěte dochází v rodinách kriminálně závadových osob, alkoholiků, gamblerů, toxikomanů a lidí, kteří jsou bez zájmu pracovat. Dále v rodinách, kde chybí láska, pocit bezpečí a všude tam, kde nejsou uspokojovány základní potřeby dítěte. Na druhou stranu jedinci, kteří dostanou vše, co chtějí, aniž by pro to museli vyvinout alespoň minimální úsilí, mívají dosti často problémy v komunikaci se svým sociálním okolím. Často se u nich objeví absence základních životních jistot a pozitivních vzorů. Orientace v sociálních situacích bývá zejména v období dospívání nepřiměřená jejich skutečnému věku. Prožívání bývá často sloučené s prázdnotou, bezradostí a nudou. Úniky z takto negativního a depresivního ladění duševního života mohou mít velmi nepříznivé následky. Nežádoucí se stává, že dítě začne užívat drogy, páchat trestnou činnost násilného nebo majetkového charakteru nebo pouze zvolí další formu sebe-destructivního chování.

Uve me si p íklad, kdy výchovné metody rodi jsou nedostate né a dít ti nejsou v rodinném prostředí vytvo eny podmínky pro správný vývoj.

Petrovi je 16 let a žije v rodin se ty mi sourozenci. Prosp ch ve škole m l nedostate ný a proto byl p e azen do speciální školy. Od 13 let kou il a ob as užíval alkohol. Dle jeho vyjád ení do školy chodil nerad, výuka ho nebavila. Ze všech sourozenc byl nejstarší, takže je míval asto na starosti. Otec je recidivista, který o rodinu nejeví zájem. V nadm rné mí e užívá alkoholické nápoje a byl i trestn stíhán za týrání sv ené osoby. Svě d ti pod vlivem alkoholu nep im en fyzicky trestal. Vztah s matkou má Petr lepší, ale i matka d tem nev nuje dostate nou pozornost a lásku. Nezletilé d ti bývaly ve er asto samy doma a m l se o n starat Petr. Dle šet ení kurátor pro mládež bylo vybavení bytu, který Petr s rodinou obýval nedostate né. Jednu postel užívali ke spánku vždy dva sourozenci. D ti do školy chodily nep ipravené, špinavé, bez úkol a sva iny.

S Policíí eské republiky Petr p íšel prvn do styku na základní škole v 10 letech, kdy spolužákovi odcizil 500,--K . Peníze odcizil za použití fyzického násilí, takže p ípad byl policií kvalifikován jako trestný in loupež. V následných dvou letech spáchal další trestné iny p evážn majetkového charakteru. Požívání alkoholických nápoj od 14 let bylo na denním po ádku. Ze shora uvedených d vod byla Petrovi na ízena ústavní výchova.

Ústavní výchova trvá do sou asné doby. P í sedmi út cích z výchovného ústavu se Petr dopustil 12 trestných in . V sou asné dob je op t na út ku a je podez elý ze závažného trestného inu násilného charakteru. B hem p edposledního út ku Petr užil psychotropní látku, což bylo zjišt no z rozboru mo i, který nechala provést Policie eské republiky.

Jak uvádí Jedli ka (1989), n které teorie usilují o objasn ní kriminálního jednání a upozor ují na možný vliv d di nosti, ale zpravidla odmítají biologické determinanty pojímat fatáln , nebo výchovná a p evýchovná praxe potvrzuje, že *diferencovaným p sobením lze mnohé ve vývoji napravit*. Valná ást odborník klade d raz na sociální faktory a na hledání psychologických prost edk , které by napomohly utlumit vliv nevhodných dispozic. Defekty a odchylky v chování mají své d sledky pro následující vývoj osobnosti, narušují adapta ní procesy a mohou vést k poškození zájm celé spole nosti. V p ípadech poškození zájm tímto zp sobem hovo íme o **asociálním jednání**. Naproti tomu jednání narušující morální kodex a právní ád ozna ujeme jako **antisociální jednání**. Více jak polovina d tských pachatel trestných in se protiprávního jednání dopustila p ed dovršením patnácti let v ku a tudíž nemohli být trestn stíháni. V tomto p ípad hovo íme o **prekriminalit** .

Prekriminální jednání desetiletých a starších pachatel trestné innosti se v tšinou neobjevuje najednou, bez p edchozích p íznak . Typickými znaky, kterými d ti upozor ují své okolí na možnost kriminálního jednání, jsou výrazná neposlušnost, vypo ítavá lhavost, vzdorovitost, nekriti nost k vlastním chybám, sklon k nezdrženlivosti a agresivita. Zmín ní

jedinci často ubližují svým vrstevníkům, zejména pokud jsou fyzicky slabší. U nejvíce postižených mladistvých delikventů, kteří se opakovaně dopouštějí asociálního nebo antisociálního jednání, bývá odborníky z oborů pedagog a psycholog zjišťována podstatná výchovná zanedbanost. To podporuje názor, že děti se delikventy nerodí, nýbrž se mravně narušenými jedinci stávají a to zpravidla v důsledku nepříznivých životních, zejména pak výchovných podmínek. Z výše uvedených poznatků můžeme usoudit, že základy závadového jednání jsou pokládány v rodinném prostředí.

Pro nezletilé a mladistvé jednotlivce, sociálně dezorientované a citově deprivované z rodinného prostředí, v němž vyrůstají, bývá často podle Némce (2004) jedinou naději škola, která jim poskytne pomoc ve formě odborně vzdělaného pedagoga, motivovaného pomoci svým studentům. Pedagog, jenž je ochotný tyto děti vyslechnout, který jim dokáže přijatelným způsobem poradit a nasměrovat je k takovému životnímu stylu, který dá jejich životu smysl. Jedinec, který během socializačního cyklu ve škole naučí děti vážit si sebe sama, uvědomit si svoji hodnotu, který je upozorní na různé formy závislosti.

Můžeme říci, že pojetí závadové činnosti je položen již v rodinném prostředí. Rodina je specifickou skupinou, která má nejvýznamnější vliv na dospívající dítě a je schopna vhodnou výchovou upravovat, odstraňovat i ovlivňovat vývoj vrozených sklónů.

Pokud se v chování dítěte objeví zvláštnosti spočívající například v nerespektování sociálních norem, hovoříme o poruše chování.

2.2 PORUCHY CHOVÁNÍ

Poruchy chování charakterizuje Vágnerová (2004) jako odchylku v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, event. na úrovni svých rozumových schopností.

Za takové poruchy můžeme označit chování nezletilých a mladistvých, které vykazuje následující znaky:

- **Nerespektuje sociální normy, platící v dané společnosti**

V případě, že jedinec nedokáže pochopit význam hodnot a norem, nejedná se v daném případě o poruchu chování. Může jít o člověka s mentální retardací nebo osobu z jiného socio-kulturního prostředí se zcela jiným žebříkem hodnot a norem. Porucha chování nastává jednoznačně v okamžiku, pokud jedinec plně chápe smysl norem, ale jedná v rozporu s nimi. Jedinec může vyznávat jinou hierarchii hodnot nebo má odlišné prioritní motivy. Patří sem i jedinec, který není schopen ovládat své chování, například z důvodu organického poškození mozku nebo následkem požití alkoholu i psychotropních látek.

- **Neschopností vytvořit, případně po delší dobu udržet běžné sociální vztahy**

Do popředí vystupuje nedostatek empatie, jedinec je enormně orientován na sebe a p ednostní uspokojování vlastních pot eb. P ízná ná je absence pocitu viny a nerespektování společenských norem.

- **Agresivitu uplatňovanou při porušování práv jiných osob**

Poruchy chování v d tském v ku mohou mít p echodný charakter, ale mnohdy je lze chápat jako signál rozvíjející se poruchy osobnosti, která p edstavuje zvýšené riziko trvalejší tendence k problematickým projev m. S po átkem delikventního chování se m ůžeme setkat i v dosp losti, ale jen v n kolika málo p ípadech.

Existují faktory, které u d tů a dospívajících zvyšují riziko rozvoje poruch chování.

- **Osobnostní faktory**

Vycházíme z Vágnerové (2004), která uvádí, že významným osobnostním faktorem je **genetická dispozice** k disharmonickému vývoji a agresivnímu chování. Uvedená dispozice se p edevším u d tů m ůže projevit na úrovni temperamentu. Máme-li uvést rizikové faktory, uvedeme dráždivost, impulzivitu, snížený sklon k úzkostnému prožívání a menší citlivost ke zp tné vazb . Ve v tšin p ípad bývá podobn disponován alespo jeden z rodi , a proto je mnohdy dosti obtížné odlišit d d i nou zát ůž od zát ůže psychosociální. Hrozí zde riziko ze strany problematicky se chovajícího rodi e, že své dít bude nevhodn vychovávat a sám pro n bude nežádoucím modelem chování.

Osobnostní vlastnosti i mnohé lidské postoje jsou d d i né. To m ůžeme íci i o zájmech. Lidská individuální charakteristika je z tohoto hlediska mnohem mén prozkoumána než z hlediska vliv prost edí.

Genetická dispozice m ůže být odpov dná nap íklad za zmenšenou sebekontrolu nebo za hyperaktivitu, avšak tyto dispozice samy o sob nevytv o í delikventní partu, která se dopouští majetkové trestné innosti.

Genetické vlohy jen stupují možnost, že na chování budou mít vliv další faktory, bez nichž by se delikventní jednání neuskutečnilo.

Dalším rizikovým faktorem rozvoje poruch chování je *oslabení nebo porucha CNS*, v tšinou na bázi prenatálního i perinatálního poškození. Jde o rizikový faktor, který zvyšuje dispozici k nežádoucímu způsobu reagování. Zejména u dětí se syndromem hyperaktivity nebo po úrazech hlavy existuje zvýšené riziko těchto projevů, do kterých patří i agresivní výbuch. Vznik je však zapříčiněn spíše neschopností sebeovládání, než úmyslným odmítáním běžných vzorců chování. Charakteristickými znaky při poškození CNS jsou impulzivita, emocionální labilita a nižší schopnost sebeovládání. Postižené děti lze snadno vyprovokovat k nevhodným reakcím.

Míra inteligence nepatří k významným faktorům, které by ovlivňovaly riziko vzniku poruchového chování. Děti dospívající s poruchami chování v tšinou mívají v průměru nižší inteligenci, než je průměr běžné populace, ale objevují se i asociální osoby s nadprůměrnými schopnostmi.

- **Vliv sociálního prostředí**

Život dítěte v nevhodném nebo nepodpořném rodinném prostředí přináší riziko spočívající v rozvoji nežádoucích způsobů chování. Za závažné rovněž považujeme, že se může podílet na rozvoji nežádoucích osobnostních charakteristik. Jako příklad můžeme uvést jedince s nápodobou poruchového chování, který přijal odlišný normativní a hodnotový systém, který rodina užívá a prosazuje.

Podle Jedličky (1998) má značný negativní vliv zejména v období dospívání, parta, která se dopouští protiprávního nebo kriminálního jednání. Často jsou tyto skupiny jediným prostředím, kde dospívající poprvé zažije pocit akceptace, sounáležitosti, smyslu moci při skupinových akcích. Agresivita celého uskupení je zpravidla výrazem neuspokojených potřeb a únikem před těžce snesitelným pocitem bezmoci, kterou by jednotliví členové sami o sobě mohli prožívat. Trestná činnost party může být roznorodá, závažnost závisí na její organizovanosti a mnohdy na jejím věku.

Za velmi důležité pokládáme vlivy prostředí, v nichž dítě dosud vyrůstalo. Zejména rodina uplatňující žádoucí výchovný model může za členění svého dítěte do delikventní party předejít.

- **Rodinná rizika**

Velkým rizikem, jak uvádí Vágnerová (2004), jsou rodiče jako **anomální osobnosti**. Například jeden z rodičů může mít poruchu osobnosti a při výchovu svého potomka nebude používat správné výchovné postupy. Dalším rizikem jsou rodiče se silnou závislostí na alkoholu a rodiče emocionálně chladní. Ve většině případů bývá dítě v takových rodinách silně deprivováno, zanedbáváno a nevědomky se objeví i jeho týrání. Velice nebezpečné jsou následky děletrvajících rozporů v rodině, kde bývá dítě nejen přítomno svárům, hádkám a surovostem mezi rodiči, ale tyto je mnohdy využívají jako vykonavatele vzájemné odplaty.

Znamená problematiku je výchova dítěte v **neúplné rodině**. Zvýšené riziko zde hrozí z toho důvodu, že rodina nemusí být schopna plně uspokojit potřeby dítěte. S přibývajícím věkem dítěte v neúplné rodině se zvyšuje i riziko rozvoje poruch chování.

Formální fungování rodiny může zejména u mladistvého jedince způsobit **subdeprivaci zkušeností**. V takové rodině dítě postrádá výchovné podněty, necítí jistotu, že má pro rodiče význam, a ze škály různých hodnot mu rodina nedokáže vymezit žádnou žádoucí hodnotu a normu, kterou by se celá rodina řídila. Riziko poruch chování hrozí i v případě, kdy dítě žije v úplné rodině, ale postrádá životní cíl, nudí se a pozvolna se přizpůsobuje nevhodnému způsobu života – nevyvíjí žádnou vlastní aktivitu, ale je pouhým konzumentem například televizních pořadů.

Na které **sociální skupiny poruchové jednání patří**, určuje své dítě a považují je za zcela normální.

Uveďme si případ sociální skupiny, která poruchové jednání využívá ke svému nezákonnému obohacení.

V listopadu roku 2009 byl v prodejně s potravinami zadržen pracovník ostrahy Petr S., kterému bylo 11 let. V prodejně se pokusil odcizit lahev alkoholického nápoje v hodnotě 700,-Kč. Na místo se dostavila Policie České republiky, která zadrženého převeztla na Městský úřad v Roudnici n. L., kde byl za přítomnosti sociálního pracovníka – kurátora pro mládež proveden výslech nezletilého. Ten po delší době uvedl, že do prodejny ho posílají rodiče již asi tři měsíce. Zcizuje jen drahé alkoholické nápoje, které otec prodává do restaurací. Chlapec vypověděl, že byl již dvakrát chycen pracovníky prodejny, ale ti nic neoznámovali. Dle instrukcí od otce měl při každé návštěvě vzít pouze jednu lahev, kterou zaplatil za bundu. Do košíku si měl dát malou sladkost, kterou u pokladny zaplatil.

Šetřením policie a pracovník Oddělení sociálně právní ochrany dítěte při Městském úřadu v Roudnici n. L. bylo zjištěno, že stejného jednání se dopouští i dva mladší sourozenci Petra S.

Na závěr této části práce bychom se rádi zmínili o **životním prostředí**, které má že rovněž ovlivnit nežádoucího chování. Dítě se tak v tšinou ve v tších mstech, kde se závadová skupina dětí chová asociálně. Svou roli zde hraje sídlištní anonymita a nedostatečná sociální kontrola. Ve v tším sídlišti jsou vztahy mezi lidmi velmi neosobní, a to z důvodu velkého počtu lidí na relativně malém prostoru. Při zvýšeném počtu osob dochází k nárůstu spáchaných trestných činů. Mnozí obyvatelé z obavy, aby se nestali obětí trestného činu, nenavazují bližší sociální vztahy a žijí v jakési ulitě. Mnohdy neznají ani své sousedy. Neexistují zde bližší sociální vztahy a proto je zde nedostatečná sociální kontrola ze strany dospělých osob. Na rozdíl od malé obce, kde se všichni znají a neexistuje zde možnost anonymního protispolečenského jednání. Děti nebo mladiství se zde obávají z postihu, který jim hrozí v případě delikventního jednání.

Dispozice jedince k poruchovému chování jsou tedy **multifaktoriální**.

Dítě se v průběhu svého vývoje učí rozlišovat žádoucí a nežádoucí modely chování. Při této činnosti se dostane do různých nahodilých situací, které musí vyřešit sociálně žádoucím způsobem. Je na rodičích, aby jeho jednání a chování korigovali, a naučili je žádoucím způsobem. Později si naučené modely reguluje samo a při porušení norem chování pocítí ujevinu.

Pokud chceme, aby dítě prošlo vývojem, aniž by se u něj objevily poruchy chování, musíme mu k tomu vytvořit náležité podmínky. Primární skupinou, která má tyto podmínky vytvořit, je rodina. Pokud se dítěti nedostane laskavé péče a správného doprovodu v procesu socializace, mohou se objevit již zmíněné poruchy. Vzhledem ke zvolenému tématu se ztotožňujeme s Vágnerovou (2004) a Sochorcem (2001), kteří poruchy chování dělí na neagresivní a agresivní.

Podle závislosti na charakteru poruch lze formálně rozlišovat neagresivní poruchy chování a agresivní poruchy chování. Neagresivní poruchy spoívají v porušování sociálních norem a adíme mezi ně lhaní, záškoláctví, útek a toulání.

- **Lhaní**

U d t í všech v kových kategorií se setkáme se lží, zejména, dostane-li se dít do situace, kterou nedokáže vhodným zp sobem ešit. Je nutné rozlišovat, zda jde o pravou lež, která je charakteristická úmyslem a v domím dát druhé stran nepravdivou informaci. Lhaní d líme na:

Smyšlenky jsou nej ast ji fantazijní p edstavy, n kdy též mohou vzniknou zám nou vzpomínek, a je d ležité, že dít si neuv domuje, že lže.

Báživá lhavost, která symbolicky uspokojuje pot eby dít te, které v realit uspokojeny nejsou.

Pravá lež je cílené a úmyslné uvedení nepravdy.

Abychom u lži mohli hovo it o kvalifikované poruše chování, musí být spln na a náležit posouzena etnost lhaní a situace, ve které se dít uchýlilo ke lži. Dále osoba, které dít lže a zda není lež zp sobena nep ím enými požadavky kladenými rodi i nebo jinou dosp lou osobou.

- **Út ky od rodiny, toulání a záškoláctví**

Oba auto i se shodují, že obecným znakem záškoláctví, út k a toulání je tendence odn kud utíkat, út k lze interpretovat jako jednu z variant obranného, únikového jednání. Jedinec eší sv j problém út kem z místa, kde se cítil ohrožován nebo nerespektován. D ti nej ast ji utíkají z domova a z ústavního za ízení. Út k z domova je vlastn signálem, že rodina správn neplní své funkce. U dít te umíst něho do ústavního za ízení byla již v minulosti diagnostikována porucha chování. Svým út kem m že dávat najevo nesouhlas s umíst ním nebo se obává trestu i šikany. Út ky jsou r zn motivovány a mají r zné formy:

Záškoláctví bývá spojeno s negativním postojem ke škole, s nep íjetím normy pozitivního hodnocení vzd lání, ale m že být i reakcí na prosp chové selhání. M že jít i o obranu p ed požadavky u ítele nebo konfrontaci s lépe prospívajícími spolužáky. P i posuzování této poruchy se musíme zam ít na motiv, který dít k tomuto jednání vedl,

a na jeho postoj ke škole. Důležitě je sledovat etnost a způsob provedení tohoto jednání. Pokud se záškoláctví opakuje, ukazuje to na odlišnost socializačního vývoje dítěte.

Reaktivní útoky, kterými dítě impulzivněší neúspěšně zvládnutou situaci. Může jít například o zkratovité jednání po obdržení špatné známky ve škole. Dítě nechce být konfrontováno s rodiči, obává se zahanbení a ponížení. Dítě neutíká „navždy“, ale chce se vrátit domů. Po vyřešení problému se útoky v tšinou neopakují.

Plánované a p ipravované útoky vycházejí z dle trvajících problémů v rodině, ústavním zařízení nebo jiném objektu, kde je dítě vychovááno. Zpravidla se dítě nechce vrátit. V tšina útok je způsobena nefunkční rodinou. Dítě citově strádá, nemá žádné zázemí, dokonce může být týráno. Útoky z jiných míst než z rodiny, například z výchovných ústavů, mohou být projeven vzdoru a nespokojenosti s omezením svobody.

Toulání je dlouhodobé opuštění sociální skupiny, ve které dítě žilo. Může trvat i několik měsíců. Důvodem odchodu z rodiny jsou nedostatečné citové vazby k lidem a prostředí. Jedinec se může toulat sám nebo v partě. Existuje zde reálné nebezpečí dalších odchylek v chování. Jedinec nebo parta musí uspokojit základní biologickou potřebu, jídlo. Prostředky na jeho obstarání si ve v tšině případů zajistí trestnou činností nebo prostitucí. Dospívající jedinci si na toulání mohou vytvořit návyk a následně skončí jako bezdomovci.

- **Krádeže**

Šámal (2010) uvádí, že krádeže se dopustí ten, kdo se zmocní cizí věci. Krádeže jsou charakteristické úmyslným jednáním a pokud chceme hovořit o tom, že se krádeže dopustilo dítě, musí být splněno několik kritérií. Základní podmínkou je, že dítě plně chápe smysl pojmu vlastnictví a plně rozlišuje mezi věcí svou a věcí cizí.

Způsob provedení krádeže a veškeré skutečnosti s tím související jsou velmi důležité při posouzení poruchy chování. Neplánované, impulzivní krádeže zejména u mladších dětí nazýváme **krádeže p íležitostné**. Dítě například odcizí hračku, kterou nemá, a uspokojí tím aktuální potřebu vlastnit ji. Ve starším věku se setkáváme s daleko závažnější formou krádeže. Jedná se o **krádež p íedem naplánovanou a promyšlenou**. Za nejzávažnější považujeme **opakované krádeže v partě**. členové party jedince ke krádeži vybízejí, má v nich oporu a mnohdy je krádež podmínkou přijetí do party. Krádeže se v závadové skupině stávají takto každodenní činností. Hrozí zde riziko, že se postupem času dospívající dopustí daleko závažnějšího trestného činu, než je prostá krádež.

Aby se dítě krádeže dopustilo, musí být nějakým nebo jiným motivováno. Pokud se nám podaří určit motivační prvek, může nám to pomoci v konkretizaci problému. Dítě může krást z různých důvodů :

Dítě krade samo pro sebe, základem je potřeba získat cizí věc do svého vlastnictví. Dítě věc odcizí, jelikož se nenaučilo, jak ji získat sociálně přijatelným způsobem. V některých případech může jít o nouzové jednání, kdy je rodina nefunkční a dítě svým jednáním uspokojuje svou základní potřebu, jako je jídlo, pití, ošacení apod. Vyskytují se i případy krádeží z pudu sebezáchovy a to například v útěch, živelných katastrofách nebo válkách.

Dítě krade pro druhé. Zde bychom rádi poukázali na dva možné případy. Dítě může být ke krádeži donuceno, například šikanou, vydíráním nebo jinak nepřijatelným způsobem. Druhou možností je, že dítě krade z důvodu, aby si získalo uznání a větší prestiž u svých vrstevníků .

Dítě krade, aby poukázalo na své kompetence. Materiální zisk je vedlejší produkt, dítě tím jde o získání prestiže ve vrstevnické skupině . Dítě dokazuje, že to, co dělají ostatní, není pro něj problém.

Dítě , i spíše mladistvý krade ve společnosti party. Jedinec se ztotožňuje s asociálním chováním skupiny, která závadové chování považuje jako svoji normu. Aby se parta mladistvého nestranila, dopouští se opakovaných krádeží. Tím získává obdiv a uznání svých narušených vrstevníků . V některých případech bylo zaznamenáno, že krádež byla podmínkou pro jít do party.

Agresivní poruchy chování se vyznačují tím, že jedinci porušují běžné sociální normy ve spojitosti s omezením základních práv jiných osob. Agresivní jednání lze charakterizovat jako nepřiměřený prostředek k uspokojení potřeby nebo dosažení cíle. Rozeznáváme různé druhy násilného chování, ale především jejich útoku je vždy lov k, zvíře, nebo věc.

- **Šikana**

Kolář (2001) šikanu definuje jako násilně ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout a není schopen se účinně bránit. Jde o závažnou agresivní poruchu chování, kterou můžeme objevit i u dospělé populace. Nejastější typy šikany jsou mezi agresorem a obětí, případně mezi skupinou a obětí. Znaky

šikany bývají neastjí zaznamenány ve st edním školním v ku. Ob ěmi šikany bývají nej astjí jedinci, kte í se n jakým zp sobem odlišují. Velmi astým p ípadem jsou d tí fyzicky nevyzrálé, slabé. Školní ob ti šikany bývají asto samotá i, v kolektivu d tí se zdržují na samém okraji, mívají nízké sebev domí a dosti asto pochází z ad nižší sociální vrstvy. V n kterých p ípadech je d vodem šikany rasová odlišnost. V naší republice to v minulosti bývala šikana romských d tí. V sou asné dob se dle našeho názoru pozice agresora a pozice ob ti vym nily, p íbylo šikanujících agresor ů z ad romských d tí a mladistvých.

Typickým znakem d tského agresora je fyzická, p ípadn ěmentální zdatnost. D tí, které šikanují své vrstevníky, mnohdy vyr stají v rodinách, kde je fyzický trest pádn ějším argumentem než domluva, rada, ěi vysv tlení situace. Bezmocnost a bezradnost ob ti tyto jedince motivuje k dalším útok ům. Svou moc nad ob tí dává agresor na z etel zcela ve ejn ě, tedy p ed spolužáky, kte í se mnohdy k útok ům p ípojí a svého „v dce“ tímto podporují nebo dokonce obdivují.

V minulosti, ale ěi v dob sou asné je ze strany pedagog ů zaznamenána tendence zleh ovat a od vod ovat projevy šikany ve škole a tím zp sobem dát ve ejnosti najevo, že jejich za ízení je bezproblémové. Tyto snahy byly zaznamenány p edevším na základních školách.

Zp sob provedení šikany popisuje Vágnerová (2004), která uvádí, že šikana m ěže být provád ěna skryt ěa zjevn ě. Skrytou šikanu jsme mohli zaznamenat p í z ízování ghett pro tzv. sociáln ěnep ízp sobivé ob any, kdy majoritní ást spole nosti vytla ěí minoritní ást z centra veškerého d ění.

Zjevná šikana m ěže mít následující podobu:

fyzické násilí, ponižování (nap ě. strkání, bití, skákání po ob ti, zavírání do popelnice);

psychické ponižování a vydírání (nucení ke svlékání, k posluze, nadávání apod.);

destruktivní aktivity zam ěněné na majetek ob ti (braní a ni ění v cí, trhání sešit ů, polití šatstva apod.).

Neznáme rodiče, který by si přál, aby jeho dítě žilo a vyrůstalo s poruchou chování. Chceme-li minimalizovat možnost vzniku poruchy, musíme dítěti v novat dostatečnou péči v rodinném prostředí. Pokud se u dítěte přesto objeví sebemenší náznaky poruchy chování, existuje celá řada poradenských a odborných institucí, které rodičům pomohou s nápravou.

2.3 PROCES SOCIALIZACE DÍTĚTE

Socializace je v nejširším smyslu slova formováním a růstem osobnosti pod vlivem rozmanitých vnějších podnetů, včetně lidských činností, které souborně nazýváme výchovou. (Kovář, 2004).

Naproti tomu Hartl (2000) uvádí, že socializace je postupné začleňování jedince do společnosti prostřednictvím nápodoby a identifikace, zprvu v nukleární rodině, dále v malých společenských skupinách, jako je školní třída, zájmový klub, sportovní družstvo, až po zapojení se do nejširších, celospolečenských vztahů.

Freud (1975) ve své knize píše, že sociálně psychologické hledisko vede mnohé současné badatele v oboru ontogeneze k tomu, aby chápali vývoj jedince jako jeho socializaci, tj. jako začleňování do společnosti, do společenských vztahů nejprve v rodině a pak ve stále širších skupinách, jejichž členem se – a už v domě i nedomě – stává.

Proces socializace začíná po narození a končí smrtí jedince. Na dlouhém úseku od jeho raného dětství působí mnoho procesů, vlivů, které se podílejí na jeho socializaci. Mezi nejzákladnější a zároveň nejdůležitější socializační inity patří rodina, škola a vrstevníci dítěte.

Jak uvádí Matějček (2002), rodina je základní sociální skupinou, je spojena výlučností svých vztahů, soužitím, sdílením přítomnosti, společnou aktivitou, ale i oekáváním a plánováním společné budoucnosti. Pokud rodina plní správně všechny své funkce, neměl by být vývoj dítěte negativně ovlivněn. Pokud však ve výchově nastanou komplikace a u dítěte se objeví některá z poruch chování, například krádeže, hovoříme o rodině jako o hlavním initeli, který svým selháním umožnil dítěti delikventní chování.

Dunovský (1986) a podobně Kraus (2001) definují funkce rodiny.

Biologicko – reprodukční funkce má význam pro společnost, ale zároveň i pro jednotlivce. Společnost pro svůj další rozvoj nutně potřebuje kvalitní reprodukční základnu a tou je právě plně funkční rodina. Na druhou stranu dítě přináší svým rodičům radost, nové zážitky a zkušenosti.

Sociálně – ekonomická funkce má pro společnost dva významy. Rodinní příslušníci se zapojují do výrobní i nevýrobní sféry v rámci svého povolání a tím pomáhají společnosti v ekonomickém růstu. Zároveň jsou spotřebiteli různých služeb a produktů společnosti, čímž opět přispívají k posílení ekonomiky dané společnosti. Rodina je sociální skupina, která by dle předpokladů měla ekonomicky fungovat bez pomoci státu. Nastávají situace, kdy je pomoc nutná. Na mysl máme například rodiče samoživitele nebo matku, že nastat situace, kdy rodič půjde o své zaměstnání. V těchto případech a mnoha dalších je sociální pomoc státu nezbytností.

Ochranná funkce rodiny spočívá v uspokojování a zajišťování životních potřeb všech členů rodiny, nejen dětí. Zároveň poskytuje zejména dítěti pocit jistoty a bezpečí.

Funkce výchovná – socializační má dítěti pomoci s bezproblémovým začleněním do společnosti. Vytváří a zajišťuje podmínky pro zrání a růst dítěte, připravuje jej na role, které bude ve svém životě přijímat. Z tohoto základu se rozvíjí v domě řízená výchova – utváření návyků, sebekontrola, učení, přijetí disciplinovaných forem jednání, oekávání odmítnutí trestů, apod.

Funkce emocionální je pro rodinu zásadní a nenahraditelná, jelikož žádná jiná sociální skupina nedokáže vytvořit tak silné a potěbné citové vazby, pocit lásky a porozumění jako rodina. Pokud je dítěti v nově náležitá péče, cítí mateřskou lásku, pocit bezpečí a jistoty, je nepravděpodobné, že bude chtít uspokojit své potřeby mimo rodinný kruh.

Zde bychom rádi uvedli případ nezletilého Karla K., kterému nebyla v rodině v nově náležitá péče.

Jedenáctiletý Karel K. vyrůstal v úplné rodině se třemi mladšími sourozenci. Chodil do základní školy v Roudnici n. L. a prospíval mezi nadprůměrné žáky. V době, kdy byl bez sourozenců, v nově mu matka i otec náležitou péčí a lásku. Spříbývajícím sourozencům přibývaly povinnosti, které musel plnit. V tšinou šlo o drobné práce v domácnosti, úmřné jeho v ku. Matka se v nově spíše mladším dtem, otec musel změnít povolání, aby rodinu finančně zabezpečil. Jeho práce byla fyzicky a časově náročná, dá se říci, že doma jen přespával. Karel jako v tšina starších dětí žárlil na své sourozence, kterým matka v nově více pozornosti. Pokud se s ním chtěl mazlit, byl odmítán.

Z finančních zdrojů nemohl jet se spolužáky na školní výlety a rovněž i na letní tábor. Jeho prospěch se pomalu začal horšit. Spadl do průměrné třídy a na konci školního roku byl podprůměrný. Zvykl si na nepřítomnost otce, matce přestal pomáhat a po večerech chodil ven. Zde se chytil party příbližně stejných dětí, se kterými se dopustil majetkové trestné činnosti. Ve dvou případech se vloupal do motorového vozidla a v trestné činnosti pokračoval.

Soudem mu byla uložena ústavní výchova a v současné době je stále ve výchovném ústavu.

Funkce rekreační, která je vykonávána například zábavnou formou, kdy dítě hraje s rodiči různé hry, ale může jít o návštěvu kina i divadelního představení. Při této činnosti je důležité, aby šlo o relaxaci, uvolnění a veškerá tato činnost musí být prováděna na základě dobrovolnosti dítěte.

Pokud není nikterá z výše uvedených funkcí náležitě plněna, hrozí narušení stability celé rodiny. Proto doporučujeme, aby každé z funkcí byla věnována náležitá pozornost, jelikož žádnou nelze podcenit nebo dokonce opomíjet. Pokud se rodič nedokáže s jakou funkcí zabezpečit nebo plnit, mohou se obrátit na celou řadu institucí, které jim dokážou pomoci.

Rodičovská výchova silně ovlivňuje vývoj dítěte. Rádi bychom uvedli tři styly výchovy podle Kotlí (2004), které se vyskytují v naší společnosti. První je styl **autoritářský**. Autoritářští rodiče od dítěte očekávají naprostou poslušnost. Jsou přesvědčeni, že poslušnost tvoří základní činnost dítěte. Od svého potomka očekávají, že bez jakékoliv diskuse splní to, co mu uložili. Pokud se dítě zeptá, proč to má dělat, nic mu nevysvětlují, jejich odpověď je v tom smyslu, že to prostě tak je. V takové rodině není na prvním místě dítě, ale bohužel dospělý. Naproti tomu **liberální** rodič vidí činnost ve svobodném vyjádření dítěte k věci, problému nebo situaci. Mají tendenci vyhýbat se konfrontacím a disciplíně a disponují radou doporučení pro posílení odpovědnosti a řádu. V rodině upřednostňující liberální výchovu je vždy na prvním místě péče a potřeba dítěte. Posledním stylem je **autoritativní** styl. Rodiče od dítěte očekávají, že přijme domácí řád, ale přitom mu dávají prostor, aby se k němu vyjádřilo. Trest užívají zřídka, když, pouze v případech, když se dítě chová nerozumně. V popředí není rodič ani dítě, existuje zde vyváženost mezi právy a odpovědnostmi. Poslední uvedený výchovný styl je vlastně uprostřed prvních zmíněných stylů.

Kladem autoritativního výchovného stylu jsou zcela jistě vlastnosti dětí, které bývají samostatné, přátelské a spolupracující.

Naopak u autoritářského a liberálního stylu výchovy můžeme pozorovat závislost na dospělých a sobeckost. Děti často nedokážou najít společnou řeč se svými vrstevníky a proto i spolupráce s nimi je nemožná. Děti, vychovávané v autoritářském duchu, mají málo svobody, chtějí později vše dohnat a mohou se u nich objevit nepřípustivé chování.

Při výchově dítěte a zejména dospívajícího mohou nastat problémy. Jak uvádí Matoušek (1998), dospívající, který nedokáže dodržovat společenské normy, byl pravděpodobně rodiči špatně veden ve smyslu vnitřní disciplíny. V rodinách mladých delikventů se jejich rodiče málo starají o vytvoření určitých zábran v sociálním chování dětí. Někdy je jejich styl nepochopitelný a nevhodný, za stejný přestupek spáchaný dítětem jednou uloží trest a podruhé ho nechají bez povšimnutí. V rodinách, kde se děti chovají delikventně, se velmi často užívá příliš tvrdá disciplína zahrnující například i fyzické tresty. Dítě takové chování přebírá a učí se agresivitě jako dovolenému způsobu chování. Aby se dítě vyhnulo trestnému trestu, často lže a vymýšlí si. Rodiče praktikující výchovu tímto způsobem posilují nevhodné způsoby chování.

Každý rodič by měl mít o svém dítěti přehled. Tím nemyslíme, aby pouze znal jeho školní úspěchy a jaké má záliby. Jde především o to, jakým způsobem a s kým tráví dítě volný čas. V kolik hodin a v jakém stavu se vrací domů. Matoušek (1998) hovoří o tom, že u dětí, které nejsou dostatečně způsobem monitorovány, hrozí v těsné budoucnosti, že se dopustí trestného činu, že se trestného činu dopustí v úmyslu, že jej bude opakovat a že půjde o závažný trestný čin. Rizikovým faktorem pro dítě je i nepřítomnost jednoho rodiče. U delikventně se chovajících dětí je to velmi často absence otce. Chlapec nemá příslušný vzor, se kterým by se mohl identifikovat, a dále mu postrádá model mužského chování. Velkým rizikem je rodič, který se chová kriminálně, závadovým způsobem, nadměrně užívá alkohol, bere drogy a je sociálně nepřipustivý. Zde hrozí, že dítě bude během dospívání rovněž páchat trestnou činnost nebo jiným způsobem přestupovat meze zákona.

Příklad nevhodné výchovy bychom rádi ukázali na případě Petra K., kterému je 16 let.

Petr vyrstal v normální fungující rodině. Měl mladšího bratra. Otec z důvodu užívání alkoholu přišel o práci. Jinou nemohl nalézt. Velmi často chodil domů opilý a fyzicky napadal svou manželku, později i děti. Petr se otce bál a domů se vracel stále později. Pozvolna se zhoršoval v prospechu a parta na něm měla stále silnější vliv. Tědny uitelka pozvala rodiče do školy, ale přišla pouze matka, otec o syna nejevnil zájem. Stále neměl zaměstnání a rodinu a zejména své pití financoval z peněz. Rodinu pomalu zadlužoval. Pohovor matky s Petrem nepomohl. Chlapec trávil veškerý svůj čas s partou. Otec ho v opilosti několikrát fyzicky napadl a Petrovi způsobil podlitiny po celém těle.

Ve 14 letech Petra přivezla domů policie. Byl zadržen při vloupání do chaty. Jako nezletilý nemohl být trestně stíhán, ale rodina byla pod dohledem orgánu sociálně právní ochrany dětí. Trestného činu se Petr dopustil do svých 15 let ještě dvakrát. Pokaždé byl zadržen policií. Při páchání dalšího trestného činu byl opět zadržen policií a soud mladistvého poprvé odsoudil k podmíněnému trestu. Zároveň mu nařídil ústavní ochrannou výchovu. Petr z výchovného zařízení utekl a dva měsíce byl na útěku. V této době se dopustil dalších trestných činů, především majetkového charakteru, za které je trestně stíhán.

Zejména v dospívání je rodičovský dohled nutný. Satirová (1994) uvádí, že když dospívající hledají cestu v novém světě, jsou pod strašným tlakem, protože jsou hnáni energií, kterou uvolňuje puberta, psychologickou potřebou nezávislosti a naději na společenský úspěch. Rodiče se často staví k tomuto období s negativními představami, pocházejícími z doby jejich vlastního dospívání. V tom je podporují i hrzené historky o tom, jak mladí propadají alkoholu, drogám, sexu a násilí. Musíme si uvědomit, že dospívající již není malé dítě, ale jedinec blížící se pozici dospělého. Chyba, které by se rodičům li vyvarovat je, že vidí dítě ze špatné perspektivy a místo se stát, že v jejich očích zůstane navždy malé. Ve správně fungující rodině jsou matka s otcem průvodci dítěte v procesu dospívání. Měli by mu umět poradit, pochopit ho, ale na druhou stranu dokázat přiznat svoji chybu a omluvit se. Tím způsobem dospívajícímu dají na vědomí, že jeho názory berou vážně, a zároveň ho podpoří v dalším rozvoji.

Funkční rodina je takové rodina, v níž dochází k úspěšnému řešení problémů, existuje pozitivní emocionální klima a dochází ke stálému vyrovnávání vztahů uvnitř rodiny v souladu s životním cyklem jejich členů. (Hartl, 2000).

Naproti tomu Matoušek (1997) za funkční rodinu považuje tu, která se na prvním místě vnuje výchově dětí a na druhém místě uspokojování potřeb dospělých členů rodiny.

Členové rodiny očekávají, že dobro bude opotováno dobrem. Existují zde ohledy a respekt mezi členy a charakteristickým je i pevná aliance mezi rodiči, kterou nedokáže trvale ohrozit žádný vnější vliv. V rodině pozorujeme rovnováhu mezi potřebou soukromí a potřebou sdílení. Při komunikaci ve funkční rodině je zcela běžné, že každý hovoří sám za sebe. Komunikace je adresná, živá, aktivní a otevřená, při níž nepostrádá humor. Panuje zde pozitivní atmosféra a lidé dávají najevo potěšení ze vzájemného kontaktu. Provoz domácnosti funguje bez problémů a velkého dohadování. Důležitá a závažnější záležitosti rozhodují rodiče, vždy podle předem dohodnutého scénáře, i když mají na řešení problému jiný názor. V nich kterých záležitostech je dále povolena diskuze a při konečném řešení se bere ohled na jejich přání.

Rodina, kde nejsou uspokojovány základní potřeby dítěte a nejsou zde plněny základní funkce, je rodina dysfunkční. Mezi funkční a dysfunkční rodinou jsou rodiny adekvátní a optimální.

V **adekvátních** rodinách jsou role mezi mužem a ženou dané. Muž je pracovní vytížen, rodině poskytuje materiální zabezpečení a má víc společenských styků než žena. O domácí práce a záležitosti se stará žena, která se mnohdy může cítit přetížena. Mívá potíže s únavou, občas mívá depresivní náladu, ale nikdy to neovlivní chod rodiny. Sexuální styk v adekvátní rodině je spíše uspokojivější pro muže než pro ženy.

Rodina **optimální** je charakteristická zástupností mužské a ženské role. Tíha domácích prací není pouze na ženě, ale dělí se o ni s mužem. Mají i jiné společné zájmy. Charakteristickými znaky pro tuto rodinu je potěšení ze vzájemného vztahu, vzájemné poskytování emoční podpory a trávení volného času s dětmi. Oba manželé jsou si věrni a ze sexuality mají potěšení. Stýkají se s jinými rodinami a jednotlivci, mají společné přátele.

Adekvátním a optimálním typem rodin velmi záleží na prospěchu dětí, zájmy dětí jsou pro ně prioritou. Společným rysem obou typů rodin je odpovědnost vůči zájmům a potřebám kohokoliv z rodiny.

Pokud se v rodině objeví nějaké poruchy, je její funkčnost ohrožena. Tyto **poruchy rodiny** Dunovský (1989) popisuje jako situace, kdy rodina v reálné míře neplní základní požadavky a úkoly dané společenskou normou. Jde o selhání jednoho nebo více členů rodiny, které se projevuje tím, že nejsou plněny základní funkce rodiny. Funkce mohou být plněny pouze částečně nebo vůbec a může jít o některé nebo o všechny základní funkce.

Matoušek (2003) uvádí, že v současné době pokračuje snaha klasifikovat rodiny podle jednoho nebo více kritérií a pokoušet se v návaznosti na to odpovědět na pravdivost podobnost zdárného výsledku výchovy bez jakéhokoli zásahu. Vzhledem k charakteru práce jsme se rozhodli uvést jedinou klasifikaci, která je konstruována pro potřeby sociálních pracovníků a opírá se o znaky fungování rodiny, jež v tísni sociální pracovníci zjišťují. Problémy, kvůli kterým se sociální pracovníci s rodinami setkávají, jsou v tísni problémy dítěte nebo dospívajících, méně často jsou impulzem k práci s rodinou problémy dospělých.

Perfekcionista rodiny, ve kterých buď jeden dospělý nebo oba rodiče nadměrně zdůrazňují žádoucí způsob chování, přičemž překročení norem je doprovázeno velkou úzkostí. Od svých členů vyžadují úspěch za všech okolností. Při výskytu obtíží nejsou do problému vtahovány orgány sociálně právní ochrany dítěte, policie a soudy. Tyto rodiny se považují za relativně lépe ovlivnitelné než níže uvedené typy rodin. Pokud rodina potřebuje pomoc, vyhledávají členové rodiny potřebnou instituci sami a snaží se s ní spolupracovat.

Nepřímé rodiny jsou silně závislé na cizí pomoci. Při řešení běžného problému, který ostatní rodiny řeší samostatně, spoléhá jeden nebo dokonce oba dospělí na vnější pomoc. Tato pomoc pochází od členů širší rodiny nebo od pracovníků sociálních služeb. Schopnost předvídat budoucnost rodiny je zcela malá a někdy dokonce vymizelá. Dospělí jedinci mívají problémy vyhodnotit i současný stav, tedy to, co se děje nyní. Potíže se vyskytují zejména při obstarávání finančních prostředků a hospodaření s nimi, dále při výchově dítěte. Není zde v tísni zaznamenán výskyt antisociálních tendencí. Při profesionálním vedení ze strany sociálního pracovníka bývají tyto rodiny ovlivnitelné.

Egocentrické rodiny jsou rodiny s jedním dospělým, buď otcem, nebo s oběma dospělými pohlcenými pracovní kariérou. Rodina má dostatek finančních prostředků, ale ty jsou v tísni vynakládány na prestižní záležitosti. V rodině převládají úlové vztahy, jedinec má hodnotu tehdy, když dobře reprezentuje rodinu ve společnosti nebo uspokojuje potřeby jiného člena rodiny. Manželské rozepě jsou časté, vyskytuje se i násilí mezi partnery, ale pokud je to možné, bývá utajeno. Děti mívají špatnou školní docházku a objevují se u nich predelikventní projevy. U dětí se vyskytují i psychiatrické obtíže. Pomoc poskytovanou od agentury přijímají členové s protichůdnými a konfliktními pocity a mají tendenci pomoc využívat k vlastním zájmům. Prognóza odborných zásahů je proto nejistá.

Asociální rodiny se vyznaují svým žebříkem hodnot a svými normami, které pokládají za správné. Nejsou hodnotovány ani sociálně napojeny na běžnou společnost. Své potřeby uspokojují bez ohledu na právní normy dané společností. Vztahy mezi jednotlivými členy rodiny jsou mluví a neodpovědné. Svazek mezi rodiči často vznikl z náhlého popudu, děti se rodí neplánovaně a často jsou dány k adopci. V rodinách se často vyskytuje fyzické násilí, děti jsou zneužívány. Dospělí členové jen zřídka chodí do práce, pravidelnost docházky neexistuje. Nadměrné užívání alkoholu a psychotropních látek bývá častým jevem. Výchova dětí bývá často pod dohledem orgánu sociálně právní ochrany dětí. Prognóza sociální práce s rodinou není dobrá, odborný zásah by si měl dávat uskutečnitelné cíle a postupovat pomalu.

Škola je instituce, která po rodině hraje velkou roli v procesu socializace. Dítě se zde setkává se svým vrstevníkem a dostává nové role. Alan (1989) uvádí, že škola dále tem v podstatě reprezentuje veškeré nahromaděné v dění a všechny platné normy společnosti. Pro dítě se stává ústředním faktorem organizace denního života, zatímco rodina se postupně mluví v její doplňující, ale někdy i konkurenční složku, jejímž definujícím znakem zůstává intimita vztahů. Škola lení čas všedního dne, určuje jeho náplň a postupně z něj vylučuje rodiče. Často se stává, že nároky kladené na dítě školou se často míjejí s kompetencí rodičů, kteří mnohé z toho, co se dítě učí, znají jinak a něco nevidí v bec, v důsledku čehož přestávají být pro dítě autoritou, ale i partnerem. V dosti případech se stává, že konec vyučování a pracovní doby rodičů nejsou synchronizovány. Vznik tohoto vakua je nutné vyplnit vhodným programem. Na mysli máme především zájmové kroužky, ve kterých se děti například učí kreslit, zpívat, modelovat, recitovat básně a mnoho dalších, pro ně prospěšných činností. Je důležité, aby děti do kroužků chodily na základě svého rozhodnutí, tedy dobrovolně. V opačném případě se z nich stává nechtěná povinnost dítěte, kterou nebude vykonávat se zájmem a němu se nenaučí.

Souhlasíme s názorem Koti (2004), že mnohé výuky jsou speciálně upraveny pro socializační působení. To znamená, že vedou jednotlivé děti k tomu, aby se staly aktivními členy společnosti a plnily společenské závazky. Škola učí i specifickým formám jednání, a to nejen takovým jako v rodinné i sexuální výchově, ale rozvíjí celý soubor základních dovedností. Například činnost dítěte ve školním časopisu, studentské radě a celá řada dalších činností přispívá socializaci pro mnohá zaměření dospělých.

Školy a další výchovné instituce nesou zna nou odpovědnost za p ípravu mladých lidí pro sv t práci. Jde o d ležitou sou ást jejich kompetencí a společenského pov ení, podle kterého se pohlíží na jejich efektivitu i užite nost pro lidský život a společnost jako celek.

Dle našeho názoru je škola po rodin ě druhým nejd ležit ějším initelem socializace. Ihned za školou následuje vrstevnická skupina.

Pokud se zeptáme, kdy je v procesu socializace dít ovlivn no svými vrstevníky, souhlasíme s tvrzením Koti (2004), který uvádí, že malé d ti nejsou svázány s ní ěm, co by bylo možné nazvat sociální vztahy s jejich vrstevníky. D ti si hrají vedle sebe, ale nikoliv společn ě. Až po átky společných her ve v ku ty až p ti let m žeme ozna it jako nové initele socializace v d tském vývoji.

D ležitost vrstevník jako faktor socializace vzr stá v dospívání, jelikož to, co bylo z ásti hráno v šesti nebo sedmi letech, se stává vážným v patnácti i šestnácti. Velmi d ležitým okamžikem je rozhodnutí dospívajícího s jakou skupinou vrstevník se ztotožní. N kte í se identifikují se studenty s vynikajícím prosp chem, jiní dávají p ednost sportu, ale bohužel, n kte í se stávají závislí na delikventní skupin ě. Zp sob, jak dospívající hodnotí sám sebe, se výrazn odvíjí od toho, jak je akceptován specifickou skupinou. P estože je adolescentní mládež zna n orientována na vrstevnickou skupinu, neznamená to, že se zcela a vždy odcizí rodin ě. Mnoho dospívajících se ásto pohádá se svými rodi i nap íklad o stylu oblékání, istotu v pokoji a p ípravu do školy, ale i p esto mají citové pouto a respekt ke své rodin ě. Doufají, že jsou na n rodi e alespo vskrytu pyšní.

Ztotož ujeme se s názorem Matouška (1998), že pro adolescenta z dysfunk ní rodiny je vrstevnická skupina d ležit ější než pro mladé lidi vyr stající ve funk ních rodinách. Než je adolescent vrstevnickou skupinou akceptován, musí prokázat, že k ní pat í. I pro dít vychovávané funk ní rodinou p edstavuje vstup do takové skupiny více nebo mén stresující záležitost, obstat v o ích vrstevník jako n kdo, kdo je v po ádku a pln sdílí jejich hodnoty. Nároky na konformitu jsou ve vrstevnické skupin ě mládeže obvykle vyšší než ve všech jiných skupinách. Pat í do nich nap íklad zp sob vyjad ování, úprava zevn jšku, zp sob chování k opa nému pohlaví, postoj ke škole, k pen z m, ke kou ení, k alkoholu a k drogám.

U dětí frustrovaných nedostatkem podporou rodiny je velmi pravděpodobné, že potěba kladného přijetí vrstevnickou skupinou bude ještě silnější než u dětí s dobrým rodinným zázemím. Děti v partách jsou silně ovlivněny v dětem. Skupina se zpravidla skládá z chlapců příbližně stejného věku, kteří se znají z jedné instituce nebo z bydliště. Jedlička (1998) uvádí, že se u nich projevuje vyšší stupeň organizovanosti proti kontrolní skupině nedelikventních. Party totiž mají nepsaný, ale pevný řád, podle kterého se scházejí v určité době na určitých místech jako jsou restaurace, parky, pasáže, herny a budovy určené k demolici. Pokud se jim nedostává peněz na zábavu, cigarety a drogy, dopouští se trestné činnosti, převážně majetkového charakteru. Agresivita celé party je zpravidla výrazem neuspokojených potřeb a únikem před těžce snesitelným pocitem bezmoci, kterou by jednotliví členové sami o sobě mohli prožívat. Trestní stíhání jednotlivých členů party je konečnou fází jejich další kriminality. Buď se z trestu poučí a napříští se protiprávního jednání vyvaruje nebo v trestné činnosti pokračuje a dostane se do společnosti jiných mladistvých delikventů. Další osobnostní vývoj bývá zpravidla silně poznamenán vzešlým prostředím. Mnoho mladistvých po propuštění vyhledává známé z vězení a v trestné činnosti pokračuje. Čas strávený na svobodě a ve vězení se vyrovnává a při výchově svých dětí se dopouští závažných pochybení, která mohou silně ovlivnit další životy.

V poslední době se diskutuje o vlivu televizního a počítačového násilí na psychosociální vývoj nezralých jedinců. Přikláníme se k názoru Jedličky (1998), který uvádí, že děti prožívající hodiny před televizní obrazovkou mají obdobné charakteristiky jako děti sedící u počítače a všeobecně jako jedinci s rizikovou závislostí. Děti a dospívající mládež postupně ztrácejí blízké vztahy ke svým vrstevníkům, jejich úsilí je vázáno pouze na objekt závislosti. Stále častější jsou rozpory s rodiči, emocionální vztahy pomalu vyhasínají, školní i mimoškolní povinnosti jdou stranou. Dochází k tomu, že děti jsou zhlouplé, nemotivované, s podivnou hierarchií hodnot. U této skupiny na rozdíl třeba od delikventů je jasné, že zevní vlivy hrají nejvyšší roli. Děti a zejména chlapci sledující násilné pořady v televizi se v reálném životě chovají agresivněji než děti, které tyto pořady nesledují. Škodlivé účinky na děti a mládež může mít jak násilí fiktivní, tak naturalisticky popisované násilí skutečné, tak i nejasná

hranice mezi tím, co se opravdu stalo a co nadsadili pro větší účinnost autodiagnózy. (Matoušek, 1998). Již malé dítě dokáže napodobit násilí v kresleném filmu. Na které počítačové hry a zejména násilné počítačové hry v televizi posilují agresivitu nejen u disponovaných jedinců, ale posilují ji u všech dětí a u všech lidí posilují pocit, že svět je nebezpečným místem.

Existují různé doporučení na televizní obrazovce, která nám říkají, že počítač není vhodný pro děti a mládež. Rovněž na počítačových hrách je napsán varování, od kterého je doporučeno hru hrát. Avšak míru škodlivosti násilných televizních počítačů a agresivních počítačových her musí dokázat posoudit především rodiče. Právě oni nejlépe vědí, zda jejich dítě dokáže rozumově pochopit, co je reálné a co je fikce, co je dobré nebo špatné. Největší odpovědnost za osobnostní vývoj dítěte mají právě oni, a proto by svému dítěti měli umět vysvětlit, co je vhodné a čeho se má vyvarovat.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI

1. Cíl práce je zjistit podmínky kriminality mládeže ve městě Roudnice n. L., zejména pak zjistit vliv rodiny a sociálního prostředí na delikventní jednání.
2. Porovnat kvantitativní údaje o kriminalitě dětí a mládeže ve městě Roudnice n. L. s okresem Litoměřice a s českou republikou.

3.2 STANOVENÍ PŘEDPOKLAD

Z vymezených cílů práce je možné vyslovit následující předpoklady.

1. Rodiny mladých delikventů neplní některé své základní funkce.
2. Část mladých delikventů pochází z rodin s kriminální zkušeností.
3. Mladí delikventi se nejčastěji dopouští majetkové trestné činnosti.
4. Většina mladých delikventů pochází z neúplných rodin.

3.3 POUŽITÉ METODY ZKOUMÁNÍ

K prokázání výše uvedených hypotéz bude využito následujících metod zkoumání:

Studium dokumentace policejních spisů obsahujících výslechy delikventů.

Studium dokumentace spisů Oddělení sociálně právní ochrany dětí při Městském úřadu v Roudnici n. L. obsahující informace o delikventech.

Další kvalitativní zjištění budou získána z rozhovorů s mladistvými delikventy.

Kvantitativní údaje byly převzaty ze statistik Policie České republiky Ústeckého kraje v Ústí n. L.

3.4 POPIS ZKOUMANÉHO VZORKU

Jako vzorek posloužilo 25 mladých delikventů, kteří v letech 2008 a 2009 spáchali v Roudnici n. L. trestný čin. Jde o skupinu nezletilých a mladistvých, které se podařilo osobně kontaktovat a kteří souhlasili s konáním rozhovoru. U nezletilých dětí byl vyžádán souhlas s provedením rozhovoru u rodičů. Ve zkoumaném vzorku se neobjevila ani jedna dívka. Ve shora uvedeném období byl jednou nezletilou dívkou spáchán trestný čin, ale rodiče s rozhovorem nesouhlasili. Zkoumaný vzorek tvoří mladí delikventi, kteří chodili nebo chodí do základní školy nebo základní školy praktické.

Popis zkoumaného vzorku

Tabulka 1

Tabulka znázorňuje složení zkoumaného vzorku s ohledem na věk, školu a druh trestné činnosti.

Porovnáním vzorku bylo zjištěno, že 11 chlapců je absolventy nebo jsou asinými žáky základní školy. Zbylých 14 chlapců je absolventy nebo jsou asinými žáky základní školy praktické. Z celkového počtu 25 mladých delikventů se 18 z nich dopustilo majetkové trestné činnosti a 7 delikventů se dopustilo násilné trestné činnosti. Průměrný věk zkoumaného vzorku je 14,16 let.

3.5 VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE

V této kapitole nejdříve uvedeme kvantitativní výzkum, při kterém budeme porovnávat rozložení trestné činnosti v České republice, v okrese Litoměřice a ve městě Roudnice n. L. Ve druhé části bude proveden kvalitativní výzkum formou rozhovorů s mladými delikventy.

Následující kvantitativní data byla získána z roční statistiky 2008 a roční statistiky 2009 Policie České republiky Ústeckého kraje v Ústí nad Labem.

Celkový počet trestných činů v roce 2008

Tabulka 2

Tabulka znázorňuje celkový počet trestných činů spáchaných mladými delikventy ve věku do 17 let v roce 2008.

Celkový počet trestných činů v roce 2009

Tabulka 3

Tabulka znázorňuje celkový počet trestných činů spáchaných mladými delikventy ve věku do 17 let v roce 2009.

V roce 2009 bylo na území České republiky dětmi a mládeží do 17 let věku spácháno celkem 988 trestných činů, méně než v roce 2008. Ve stejném období mladí delikventi spáchali v okrese Litoměřice 34 trestných činů, méně než v roce 2008, a v Roudnici nad Labem 10 trestných činů, méně než v roce 2008.

Násilné trestné činy v roce 2008

Tabulka 4

Tabulka znázorňuje počet násilných trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2008.

Násilné trestné činy v roce 2009

Tabulka 5

Tabulka znázorňuje počet násilných trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2009.

V roce 2008 bylo na území České republiky d tmi a mládeží do 17 let v ku spácháno stejné množství násilných trestných in jako v roce 2009. Za stejné období mladí delikventi spáchali v okresu Litom ice o 2 násilné trestné iny mén , ale v Roudnici n. L. bylo spácháno o 4 násilné trestné iny více. Mezi nej ast ji spáchané násilné iny pat í loupeže, nebezpečné vyhrožování, úmyslné ublížení na zdraví a vydírání.

Mravnostní trestné iny v roce 2008

Tabulka 6

Tabulka znázor uje po et mravnostních trestných in spáchaných mladými delikventy v roce 2008.

Mravnostní trestné iny v roce 2009

Tabulka 7

Tabulka znázor uje po et mravnostních trestných in spáchaných mladými delikventy v roce 2009.

V roce 2009 bylo na území České republiky d tmi a mládeží do 17 let v ku spácháno o 26 mravnostních trestných in více než v roce 2008. Naproti tomu v okresu Litom ice bylo za stejné období mladými delikventy spácháno o 3 mravnostní trestné iny mén a v Roudnici n. L. o 2 mravnostní trestné iny mén . Mezi nej ast ji spáchané mravnostní iny pat í znásiln ní a pohlavní zneužívání.

Majetkové trestné činy v roce 2008

Tabulka 8

Tabulka znázorňuje počet majetkových trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2008.

Majetkové trestné činy v roce 2009

Tabulka 9

Tabulka znázorňuje počet majetkových trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2009.

V roce 2009 bylo na území České republiky dle trestní a mládežní do 17 let v trestní ku spácháno o 557 majetkových trestných činů méně než v roce 2008. Za stejné období bylo v okrese Litoměřice mladými delikventy spácháno o 16 majetkových trestných činů méně a v Roudnici n. L. o 8 majetkových trestných činů méně. Mezi nejčastěji spáchané majetkové činy patří krádeže vzloupání do chat, krádeže motorových vozidel, krádeže vzloupáním do automobilů a krádeže v bytech.

Hospodářské trestné činy v roce 2008

Tabulka 10

Tabulka znázorňuje počet hospodářských trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2008.

Hospodářské trestné činy v roce 2009

Tabulka 11

Tabulka znázorňuje počet hospodářských trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2009.

V roce 2009 bylo na území České republiky dle trestní a mládežní do 17 let v trestní věci spácháno o 71 hospodářských trestných činů více než v roce 2008. Za stejné období bylo v okrese Litoměřice mladými delikventy spácháno o 1 hospodářský trestný čin více a v Roudnici nad Labem o 1 hospodářský trestný čin méně. Mezi nejčastěji spáchané hospodářské činy patří neoprávněné držení platební karty.

Ostatní trestné činy v roce 2008

Tabulka 12

Tabulka znázorňuje počet ostatních trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2008.

Ostatní trestné činy v roce 2009

Tabulka 13

Tabulka znázorňuje počet ostatních trestných činů spáchaných mladými delikventy v roce 2009.

V roce 2009 bylo na území České republiky d tmi a mládeží do 17 let v ku spácháno o 528 ostatních trestných in mén než v roce 2008. Za stejné období bylo v okresu Litom ice mladými delikventy spácháno o 15 ostatních trestných in mén a v Roudnici n. L. o 3 ostatní trestné iny mén . Mezi nej ast ji spáchané ostatní skutky pat í sprejerství, nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek, ma ení výkonu ú edního rozhodnutí a dopravní nehody.

Ke zjišt ní kvalitativních poznatk bylo využito rozhovor s jednotlivými delikventy, p i nichž byly kladeny p edevším otázky týkající se školy a prosp chu, rodinných vztah , zájm a cíl do budoucna. D ti a mladiství se také vyjád ili k trestní minulosti len rodiny.

Rozhovor . 1 - Jaroslav 14 let

Rozhovor byl proveden na základní škole se souhlasem matky nezletilého, která byla seznámena s d vodem rozhovoru. Byla srozum na s tím, že nikde nebude figurovat celé jméno syna a další osobní údaje, podle kterých by ho bylo možné ur it. Celému rozhovoru byla p ítomna t ídní u ítelka. Nezletilý s rozhovorem rovn ž souhlasil.

Jaroslav byl již vyslýchán Policií České republiky v Roudnici n. L. v roce 2008, jelikož se ve škole dopustil trestného inu vydírání. Pod pohr žkou zbití nutil spolužáky k vydání nejprve sva in, pozd ji pen z. D ti peníze zcizovaly rodi m, a proto se na jednání Jaroslava p íšlo.

Jaroslav byl seznámen s p edm tem rozhovoru a souhlasil, že odpoví na otázky. Uvád l, že d tem vyhrožoval z toho dvodu, že sám nem l sva iny. Tímto zp sobem si stravu zajistil. Na otázku, pro pozd ji místo sva in cht l peníze, nejprve odpov d l, že mu to spolužáci nabídli, ale pozd ji ekl, že pot eboval peníze na cigarety. Nezletilý uvedl, že má dva starší sourozence, kte í jsou ve výchovných ústavech. Oba rodi e má vlastní, otec je v sou asné dob ve výkonu trestu odn tí svobody. Jaroslav hrál d íve fotbal, ale p estal ho bavit a za al chodit s partou ven. Vždycky cht l od rodi koupit mobilní telefon, ale dostával pouze staré po sourozencích. Do školy nechodí rád a neví, co bude po škole d lat. Studovat již nechce, rad ji bude d lat n kde na stavb . Na otázku, zda bydlí pouze

s matkou, uvedl, že ano. Matka ho ve večer nechává doma samotného a vrací se až ráno. Nekontroluje ho, a proto má že pít i pozdě ve večer. Občas má hlad, jelikož doma není nic k jídlu. Dle jeho názoru matka peníze získává od mužů, co se s nimi stýká. Blíže se k tomu nechce vyjádřit. Jeho velkým přáním je nový mobilní telefon. Ve škole se učí podprůměrně, ale nikdy nepropadl.

Rozhovor . 2 – Petr 13 let

Se souhlasem obou rodičů a samotného dítěte byl proveden rozhovor s nezletilým Petrem, který se v roce 2009 dopustil trestného činu krádeže vloupáním. Po rozbití okna automobilu odcizil autorádio s přehrávačem. Rozhovor proběhl za přítomnosti matky v místě bydliště Petra.

Petr kvůli prospěchu a špatnému chování přestoupil na základní školu praktickou. Matka byla několikrát zvána do školy, ale odstavila se pouze jednou. Krádeže se dopustil z důvodu, že s kamarády potřeboval peníze. Autorádio prodali do bazaru. Koupili si cigarety a alkohol. Nezletilý má vlastní rodiče a jednoho mladšího bratra. Otec jezdí kamionem a je skoro celý měsíc mimo domov, byl 1x soudně trestán. Vychovává je matka, která mu v téměř všem dovolí. Dle názoru Petra se spíše věnuje mladšímu bratrovi, kterému je 10 let. Dříve hrál hokej a kopanou. V soukromí chodí pouze ven s kamarády. Venku smí být do 20:00 hodin, ale když přijde ve 22:00 hodin, nic se neděje. Otec mu koupí vše, o co si poprosí, prý si tím chce vynahradit, že se synem moc není. Po škole se chce vyučit automechanikem a chce si udělat nějaký podnik. Jeho snem je vlastní auto.

Týden po rozhovoru byl zadržen městskou policií při pokusu vloupání do vozidla.

Rozhovor . 3 – Jan 16 let

Jan s rozhovorem souhlasil. Rozhovor byl proveden na Obvodním oddělení Policie České republiky v Roudnici n. L., kde byl Jan vyslýchán jako svědek.

Do kontaktu s policií se poprvé dostal v 11 letech, kdy byl přistižen v prodejně při krádeži cukrovinek. Za rok byl policií vyslýchán jako pachatel ublížení na zdraví, když fyzicky napadl spolužáka základní školy praktické a zlomil mu ruku. Nyní je trestně stíhán pro ublížení na zdraví, kterého se dopustil tím, že se popral na diskotéce. Dále je stíhán pro trestný čin krádeže, kterého se dopustil krádeží horského kola. Pro toto udělal, neví.

V soukromé době nechodí do školy, z učení odešel, jelikož ho nebavilo. Živí se sbírem železa a nějaké peníze dostává od matky. Od svých šesti let je bez otce, který od nich odešel.

Matka vystídala asi pět druhů, ale s žádným dlouho nevydržela. Mladistvý má tři mladší sourozence. Každý má jiného otce. Matka se o něj moc nestará, byla trestně stíhána za úrovně podvody. Do deseti let dělal závodní judo, ale pak se přestěhovali a v novém bydlišti nebyl žádný oddíl juda. Matka mu kupovala jen nejnужnější věci a jídlo. Hračky dostával od babičky. Nepamatuje si, že by mu matka někdy nějakou hračku dala. Nikdy nikomu nechtěl ublížit, vždy se pouze brání. V tšinou to odnesou jeho protivníci, jelikož je fyzicky velmi zdatný. S kamarády se zdržuje velmi másto, doma moc není a občas přespívá u některého z nich. Matka mu to nevytýká, dle něj je ráda, že ho nemusí živit. Pracovníci orgánu sociálně právní ochrany dítěte mu bylo známo, že půjde do ústavu. Je mu to jedno, jelikož uteče. Nic neplánuje, ale chtěl by jednou vlastní bydlení. Spokojený je, když má peníze na cigarety a alkohol.

Ze spisu Orgánu sociálně právní ochrany dítěte píše Městským úřadu v Roudnici n. L. bylo zjištěno, že je podán návrh na ústavní výchovu.

Rozhovor . 4 – Ota 13 let

Rozhovor s nezletilým byl proveden se souhlasem matky. Rozhovor se konal v základní praktické škole za přítomnosti učitelky a dítě s ním rovněž souhlasilo.

V roce 2009 se dopustil trestného činu krádeže. Spolužákovi ve škole odcizil mobilní telefon. Na otázku prozradil, že takový chtěl, ale rodiče mu ho nekoupili. Chodí do základní školy praktické, jelikož má špatné známky a ve škole se pral. Má oba rodiče a dva sourozence. Jednomu je 14 let a druhému 10 let. Rodiče nikde nepracují, berou podporu. Otec domů másto chodí opilý a mlátí je, byl 1x trestán. Všichni se ho bojí. Raději by bydlel u babičky, která má rodinný domek a se sourozenci k ní jezdí na celé letní prázdniny. Rád a aktivně hraje kopanou. Oba bratry má rád, ale bojí se, že jim otec v opilosti něco udělá. Strašně si přejde dostat mobilní telefon, ale nemají peníze.

Rozhovor . 5 – Martin 15 let

Mladistvý Martin s rozhovorem souhlasil, pouze se ptal na jeho důvod. Rozhovor byl proveden v kanceláři orgánu sociálně právní ochrany dítěte, kam se Martin dostavil k jednání.

V roce 2008 byl zadržen ve sklepě panelového domu, kde se vloupal do sklepní kóje a odcizil vrtačku a motorovou pilu. Jako nezletilý nebyl trestně stíhán. Věci chtěl prodat a nakoupit dárky. Martin vyrůstá v úplné rodině, má jednoho mladšího sourozence. Ve škole má problémy s chováním a později i s prospěchem. Po dohodě s rodiči přestoupil na

základní školu praktickou, kde patří k lepším žákům. Rodiče nemají trestní minulost a rovněž nikdo z blízké rodiny. Oba pracují a odtištěně pečují. S Martinem navštěvují dětského psychologa, který rovněž doporučil péstování dítěte do praktické školy. Zde se jeho prospěch zlepšil. Martin hraje aktivně kopanou, nekouří ani nepije alkohol. Ke spáchání trestného činu byl přemluven staršími chlapci, kteří chtěli věci prodat. To potvrdilo i šetření policie. Po škole se chce jít učit kuchařem do místního učiliště.

Rozhovor . 6 – Vilém 14 let

S rozhovorem nezletilého souhlasil otec. Konal se v základní škole a přítomna byla tiskárna učitelka. Vilém s rozhovorem rovněž souhlasil.

V roce 2008 se dopustil vloupání do motorového vozidla, ze kterého odcizil tašku s notebookem. Následně ho s kamarádem prodal do bazaru, přičemž kamarád předložil svůj obecný průkaz. Peníze utratili za cigarety a alkohol.

Vilém má oba vlastní rodiče a tři sourozence. Otec byl v minulosti soudně trestán, ale to bylo na vojnu. Oba rodiče pracují, ale jejich výplata stačí na pokrytí nejn nutnějších rodinných výdajů. Krádeže se dopustil z důvodu, že si chtěl zakoupit jízdní kolo, které mu rodiče slibují na kolik let. Ve škole měl špatný prospěch a často odporoval učitelům. Neplnil jejich pokyny a svévolně opouštěl vyučování. Dětský psycholog doporučil péstování na základní školu praktickou, ale rodiče s tím nesouhlasí. Vilém 1x propadl a jeho prospěch je podprůměrný. V současné době je na policii veden jako podezřelý z další krádeže. Po ukončení školy se chce jít učit autoklempářem. Žádné zájmy ani koníčky nemá. Na otázku, proč se chce vyučit automechanikem, nedokázal odpovědět.

Rozhovor . 7 - Miroslav 15 let

Po seznámení s předmetem rozhovoru s tímto souhlasil. Rozhovor se konal v kanceláři Orgánu sociálně právní ochrany dítěte při Městském úřadu v Roudnici n. L., kde byl Miroslav s matkou na jednání.

V roce 2009 byl policií trestně stíhán pro trestný čin krádeže, kterého se dopustil tím, že přivlastnil svého kamaráda odcizil finanční částku 10.000,-Kč.

Odmala vyrůstá jenom s matkou, která se narodila za svobodna. Matka nebyla soudně trestána. Sourozence žádné nemá a svého otce nikdy nepoznal. Matka pracuje, ale v poslední době chodí domů velmi často v pozdních nočních hodinách. Syn dochází do školy nepřipraven a bez úkolů. Jeho výsledky jsou průměrné. Na vině je údajně nové zaměstnání matky. Miroslav chodí domů pozdě, nikdo ho nekontroluje. Kradl proto, že chtěl matce

ud lat radost, protože nemají peníze. Nekou í a nepije alkoholické nápoje. Matka potvrdila, že peníze skute n od syna obdržela. Koní ky ani zájmy nemá, d íve sbíral známky, ale toho již nechal. Má kamarády, se kterými se toulá venku. Po ukon ení školy by cht l jít pracovat, aby matce uleh il. Matka však chce, aby se vyu il n jakému emeslu.

Rozhovor . 8 – Ond ej 13 let

Rozhovor se souhlasem matky nezletilého a jeho samotného uskute nil ve škole za přítomnosti u itelky.

V roce 2009 se dopustil trestného ínu krádeže. Spole n s kamarádem vnikli za použití násilí do chaty, ze které odcizili r zné v ci.

Ond ej vyr stá s ob ma rodi i a p ti sourozenci. Dva z nich jsou mladší. Otec byl n kolikrát trestán. Dva starší sourozenci jsou ve výchovných ústavech. Ve škole má špatné výsledky, ale nikdy nepropadl. Do chaty se vloupal z nudy, nem li co d lat. Byli zv daví, co tam je, a odcizené v ci zahodili. Je neku ák a alkohol nikdy nepil. Otec ani matka nepracují, žijí z podpory. Oba jsou ásto opilí a otec d ti mlátí. Doma musí být do 21:00 hodin, ale ásto chodí pozd ji, protože si dop edu zjistí, zda jsou rodi e doma. Baví ho hry na po íta í, ale ten nemá. Ob as mívá hlad, protože doma není co jíst. Neví, co bude d lat po škole.

Rozhovor . 9 – Vladimír 12 let

Rozhovor se konal ve škole se souhlasem rodi a Vladimíra.

V roce 2008 se opakovan dopustil trestného ínu loupeže. Za užití násilí zcizoval mladším spolužák m menší finan ní ástky. P i tomto jednání zp sobil žákovi školy zran ní žeber a druhému žákovi vyrazil dva p ední zuby.

Nezletilý má oba rodi e, otec i matka byli n kolikrát trestáni. Vladimír má dva mladší sourozence. V rodin n kolikrát zasahovaly pracovnice orgánu sociáln právní ochrany dít te, jelikož d ti chodily do školy špinavé, bez sva in a ásto m ly mod iny a podlitiny, které jim zp sobili oba rodi e. Školní výsledky Vladimíra jsou podpr m rné. Protiprávního jednání se dopustil z d vodu údajné drzosti napadených spolužák , kte í mu peníze necht li dát dobrovoln . Žádné vážn zájmy nemá, zajímá ho pouze moderní hudba. Neví, jaké povolání bude d lat, nic se mu nelíbí. Nejrad ji by byl bohatý a nic ned lal. Nekou í a nepije alkohol.

Ze spisu Orgánu sociálně právní ochrany dětí te p i M stském úřadu v Roudnici n. L. bylo zjištěno, že byl podán návrh na ústavní výchovu všech dětí v rodině.

Rozhovor . 10 – Zdeněk 13 let

Rozhovor se uskutečnil v místě bydliště nezletilého a to se souhlasem jeho a matky.

V roce 2009 se Zdeněk dopustil trestného činu výtržnictví a ublížení na zdraví. Venku na ulici potkal chlapce, který se na něj špatně díval, tak ho zmlátil.

Nezletilý má oba rodiče a jednoho staršího sourozence, který již s rodinou nebydlí. Rodiče nebyli soudně trestáni. Rodina je finančně zajištěná, ale otec je často v cizině a na Zdenka nemá moc času. Má vše, o co si žádá. Výchovu zajišťuje matka. Po nezletilém bylo 2x vyhlášeno pátrání, jelikož utekl z domova. Matka ho nechce pouštět ven, a proto utekl. Kamarádí se staršími dětmi, jelikož jeho vrstevníci mu prý nerozumí. Prospěch ve škole je dobrý, ale má špatné výkyvy, jelikož se podvádí. V nich kterých případech na učitele vůbec nereaguje a přehlíží ho. Dle jeho názoru tím baví tědu. Nekouří a nepije alkohol.

Rád chodí s dětmi na ryby, ale to není tak často, jelikož děda bydlí ve vzdálené vesnici a jezdí za ním 1x měsíčně. Na dotaz, jaké povolání se mu líbí a chtěl by ho vykonávat, odpověděl, že chce být podnikatelem jako otec.

Ze spisu orgánu sociálně právní ochrany dětí te bylo zjištěno, že Zdeněkovi chybí mužský vzor, což potvrdilo i vyšetření u dětského psychologa.

Rozhovor . 11 – Josef 12 let

Souhlas k rozhovoru s nezletilým dal otec a Josef rovněž souhlasil. Rozhovor proběhl v základní škole praktické za přítomnosti učitelky.

V roce 2009 se Josef dopustil trestného činu krádeže. Při hodině tělesné výchovy odcizil ze šatny mobilní telefon. Ten užíval do doby, než byl vypátrán policií.

Nezletilý od svých šesti let vyrůstá pod dohledem svého otce. Má i starší sourozence. Nejstarší je ve výkonu trestu odnětí svobody. Matka utekla za jiným mužem. Rodiče jsou rozvedeni. Otec nepracuje a pobírá podporu. Peněz mají málo a Josef nedostává žádné hračky. Má slíbený mobilní telefon, ale otec mu ho z důvodu nedostatku peněz nezakoupil. Proto ho ve škole odcizil. Z důvodu špatného prospěchu a nevhodného chování přestoupil na základní školu praktickou. Jeho výsledky jsou průměrné. Často nemá domácí úkol. Svačiny nenosí, občas dostane nějaké jídlo od kamarádů. Nemá žádné koníčky, nejraději si hraje venku s dětmi. Velmi rád by se setkal s matkou. Kouří, alkohol nepije.

Ze spisu orgánu sociálně právní ochrany dětí te bylo zjištěno, že je v současné době podán návrh na ústavní výchovu.

Rozhovor . 12 – Václav 17 let

Václav s rozhovorem souhlasil a dostavil se na Obvodní oddělení Policie České republiky v Roudnici n. L.

V letech 2008 až 2009 se Václav dopustil trestného činu krádež, trestného činu neoprávněné užívání cizí věci a trestného činu podvod.

Mladistvý vyrůstá v úplné rodině. Má dva starší sourozence, nejstarší je v současné době v celostátním pátrání pro rozsáhlou trestnou činnost. Všichni členové rodiny již byli minimálně jednou trestně stíháni.

V roce 2008 odcizil Václav automobil. Dle jeho vyjádření se chtěl jenom svést, ale auto poté prodal a peníze utratil za alkohol, cigarety a drogy. Ve stejném roce na odcizený obanský prázek uzavřel úverovou smlouvu a z úverové karty pro svoji potřebu vyčerpal 25.000,--Kč. V roce 2009 odcizil vozidlo, které odstavil na parkovišti a dále je neužíval. V současné době je mladistvý ve vazební věznici, jelikož se pod vlivem drog dopustil loupežného přečepení, při kterém poškozenou brutálně zbil. Od té doby kvůli nevhodnému chování a špatnému prospěchu přestoupil na základní praktickou školu. U učitele neposlušal a byl na něj vulgární. Sám říkal, že spáchal další trestnou činnost, kterou mu nikdo neprokáže. Ke spáchané trestné činnosti se nedoznával, vše popíral.

O zájmech se nechte bavit, chce do Anglie za svým bratrem.

Rozhovor . 13 – Jindřich 16 let

Jindřich s rozhovorem souhlasil. Probíhal v kanceláři orgánu sociálně právní ochrany dítěte, kam přišel mladistvý na test, zda neužívá drogy. Kurátor pro mladistvé ho potkal na ulici a vyzval ho k provedení testu. K tomuto úkonu musí mít písemný souhlas rodičů mladistvého. Test byl negativní.

V roce 2009 se dopustil trestného činu krádež. Na ulici odcizil horské jízdní kolo a to prodal do bazaru. Peníze utratil za drogy, alkohol a cigarety.

Jindřich má oba rodiče a mladší sestru. Oba rodiče byli trestáni. Na základní škole se často pral se spolužáky, a proto přestoupil na základní školu praktickou. Učení mu dávalo značné potíže, měl podprůměrné výsledky. V současné době je doma a nechává se vyživovat rodiči. Oba pracují u městských služeb. Baví ho moderní hudba a rád chodí s kamarády ven. V partě poprvé užil marihuanu a pervitin. Ví, že je to nebezpečné, zkouší tomu odolat.

Dle jeho vyjádření není závislý. V posledním p lroce prod lal t i testy a všechny byly negativní. Cht l by vlastní motorku, ale nemá peníze a nikde ho údajn necht jí zam stnat. Rok se u il na tesa e, ale propadl a školy nechal.

Rozhovor . 14 – Radek 14 let

S rozhovorem nezletilého souhlasili oba rodi e. Prob hl v míst jejich bydlišt a byla mu p ítomna matka. S rozhovorem souhlasil i Radek.

V roce 2008 se dopustil trestného ínu krádeže. V nákupním st edisku využil nepozornosti poškozené a z vozíku odcizil kabelku.

Radek vyr stá v úplné rodin . Má mladšího bratra a starší sestru. Rodi e nebyli trestáni. Studijní výsledky má pr m rné. Doma se neu í a vysta í si s tím, co slyší ve škole. U ítelka o n m údajn íká, že je chytrý, ale líný se u ít. Tomu se sm je a íká, že je to pravda. Nekou í a nepije alkoholické nápoje. Hraje kopanou a je registrován v místním fotbalovém klubu, kde pat í mezi nejlepší hrá e. Ke svému ínu uvádí, že neví co ho to napadlo, sám se doma p iznal. Poškozené se již omluvil a po dvou dnech kabelku s v cmi vrátil. M l ji schovanou ve sklepní kóji a nic z ní nevzal. Po ukon ení základní školy chce jít na u ilišt , které má fotbalový klub. Volného asu moc nemá, jelikož 4x týdn chodí na trénink a v sobotu má zápas. Jeho cílem je stát se profesionálním fotbalistou.

Rozhovor . 15 – Michal 14 let

Rozhovor byl proveden se souhlasem Michalova otce, který m l syna na propustce z výchovného ústavu. Michal rovn ž s rozhovorem souhlasil.

V roce 2008 se dopustil trestného ínu krádeže. Po vypá ení okna vnikl s kamarády do chaty a odcizili r zný v ci, které prodali do bazaru a v restauracích. Peníze užil na cigarety a alkohol. V témže roce se dopustil stejného trestného ínu. Op t se vloupal do chaty a na míst byl zadržen majitelem, který ho p edal policii.

Nezletilý chodil do základní školy praktické. Studijní výsledky m l nejhorší z celé školy. Stýkal se s partou, jejíž lenové páchali trestnou ínnost. Jeho chování bylo nezvladatelné. Má oba rodi e a šest sourozenc . Polovina z nich je starší. Rodi e nikde nepracují, žijí z podpory. Otec byl n kolikrát trestán, matka jednou. Všichni starší sourozenci jsou umíst ni ve výchovných ústavech. O umíst ní mladších má v brzké dob rozhodnout soud. Michal to ví od otce. Matka je v sou asné dob na protialkoholní lé b . Moc mu chybí starší sourozenci. Ti jsou umíst ni v jiném ústavu. T ší se, až mu bude 18 let a z ústavu odejde.

Musí se tam učit a to ho nebaví. Neví, jaké zaměstnání by se mu líbilo, ale chtěl by vydílat hodně peněz. Koupil by si vše, co mu rodiče nekoupili. Mobilní telefon, motorku a nějaké značkové oblečení.

Rozhovor . 16 – Jakub 16 let

Rozhovor s Jakubem probíhal s jeho souhlasem na Obvodním oddělení Policie České republiky v Roudnici n. L.

V roce 2009 mladistvý odcizil vozidlo, rozebral ho na náhradní díly a část z nich prodal. Svým jednáním se dopustil trestného činu krádež.

Jakub má oba rodiče, je jedináček. Rodiče nebyli trestáni. Otec je automechanik a matka zdravotní sestra. Studijní výsledky měl na základní škole průměrné. V současné době se učí automechanikem. Obor ho baví a mistr o něm údajně říká, že je šikovný. Vozidlo odcizil z důvodu, že ho otec k němu nepustil. Nikdy od něj ho nechtěl pomoci i když měl Jakub velký zájem. Maminka se stále bála, aby se mu něco nestalo. Vyděl, že auto již rok stojí na místě, a proto si ho vzal. Odtáhnul mu ho kamarád, ale jméno neevidoval ani policii. Rodiče ho mají rádi a když něco chtěl nebo potřeboval, tak mu to vždy koupili. Ví, že udělal hloupost, ale domníval se, že vozidlo nikdo nechce. Jeho snem je vlastní autodílna. Nekouří a nepije alkoholické nápoje.

Rozhovor . 17 – Petr 15 let

Rozhovor probíhal na Obvodním oddělení Policie České republiky v Roudnici n. L. Mladistvý s místem konání a samotným rozhovorem souhlasil.

V roce 2008 se Petr dopustil trestného činu krádež. Z nezajištěného vozidla odcizil mobilní telefon a navigaci. V obchodě prodal a koupil si nové značkové boty a zbytek utratil za cigarety a alkohol.

Mladistvý žije se svými rodiči a třemi sourozenci. Je druhý nejmladší. Rodiče nejsou nikde zaměstnání, žijí z podpory a příspěvků na dítě. Otec byl několikrát trestán. V poslední době často užívá alkohol a poté je agresivní. Napadení dítěte již ešil orgán sociálně právní ochrany dítěte společně s policií. V deseti letech přešel na základní školu praktickou. Důvodem byl špatný prospěch a jeho chování. Dopouštěl se drobných krádeží, které byly ešeny v rámci školy. Petr údajně nikdy nedostal nové věci na sebe. Vše dával po sourozencích. Má kamarády, se kterými chodí ven. Žádného koníčka nemá. Chtl by se vyučit, ale zatím neví v jakém oboru.

Rozhovor . 18 – Marian 13 let

Rozhovor s nezletilým se konal s jeho souhlasem a souhlasem matky ve škole. P ítomna byla t ídní u ítelka.

V roce 2008 se Marian dopustil trestného ínu krádež. Využil nepozornosti poškozeného, který ponechal peníze v bankomatu a odešel. Marian se domníval, že peníze nikoho nejsou, a proto si je vzal. Utratil je s kamarády za cukrovinky a cigarety.

Rodi e Mariana jsou rozvedeni, vychovává ho matka. Má jednoho mladšího sourozence. Otec byl dvakrát soudn trestán. Žijí pouze z p ídavk na d íti a z podpory. Otec alimenty neplatí.

Matku a bratra má rád, ale otce ne. Pamatuje si, že když byl opilý, tak ho bil. V bec se s ním nestýká. Finan n ě jim pomáhá babi ka, ale jsou chudí. Nem že si koupit to, co mají ostatní. Marian chodí do základní školy praktické, jeho studijní výsledku jsou pr m rné. Do školy chodí nerad, rad ě je venku s kamarády. Rád by jel na dovolenou, ale nemají peníze. Až bude velký, chce být ídi em kamionu.

Rozhovor . 19 – Ji í 12 let

Rozhovor s Ji ím, byl proveden v míst bydlíšt a za p ítomnosti obou rodi . Ji í v roce 2009 odcizil spoluža ce mobilní telefon a tím se dopustil trestného ínu krádež.

Ji í má mladšího brata a vychovávají je oba rodi e, kte í nebyli trestáni. Otec je zootechnik a matka je ú etní . Prosp chov pat í mezi nejlepší žáky ve t íd . K jeho chování není p ípomínek. Telefon odcizil ze msty, jelikož spoluža ka na n ho žalovala. Po odcizení dal telefon kamarádovi, který ho údajn zahodil. Svého jednání litoval, sám uznal, že se m l chovat jinak. Baví ho sbírání známek a cyklistika. Nekou í a nepije alkohol. Je lenem cyklistického odd ílu a jezdí na závody. Po základní škole chce jít na st ední školu, ale zatím neví na jakou. Jeho snem je mít vlastní motorku.

Rozhovor . 20 – Josef 16 let

Josef byl na Obvodním odd lení Policie eské republiky vyslýchán jako sv dek trestného ínu ublížení na zdraví. S rozhovorem souhlasil.

V roce 2008 odcizil v kancelá í po íta a kabelku. V kabelce byla platební karta, ze které vybral 10.000,--K . Po íta prodal do bazaru. Peníze utratil za cigarety, alkohol a drogy. Je podez elý z další majetkové trestné innosti, ale nep iznává se a nejsou proti n mu žádné usv d ující d kazy.

Do deseti let vyr stal v d tském domov . Poté byl sv en do pé e své tet . Matka zem ela p i porodu a otec je ve výkonu trestu za závažný trestný in. Ve škole se u il pr m rn a nebyly s ním žádné problémy. První kontakt s policií byl po p est hování k tet . Se svým bratrancem v prodejn odcizili lahev alkoholu. Tu vypili a oba byli p evezení s otravou do nemocnice. Základní školu ukon il, ale dále se u it nechce. Dom m že p ijít kdy chce, teta mu dává volnost. Ob as jde na n jakou brigádu a tet finan n vypomáhá. Sám íká, že v tšinu pen z vydá za cigarety, drogy a alkohol. Koní ky ani záliby žádné nemá, je rád se svoji p ítelkyní. Do budoucna plánuje, že se s ní ožení. Na otázku, z eho budou žít, neodpov d l a rozhovor ukon il.

Rozhovor . 21 – David 12 let

Rozhovor s Davidem prob hl na základní škole za p ítomnosti u ítele. Souhlas k rozhovoru dal otec.

V roce 2009 se nezletilý dopustil trestného inu ublížení na zdraví. Fyzicky napadl spolužáka, který mu necht l p j ít mobilní telefon.

David má matku a jednoho sourozence. Matka pracuje v zem d lském družstvu jako d lnice. Nebyla soudn trestána. Otec se s matkou rozvedl ješt když byl malé dít . Prosp chov pat í mezi podpr m rné žáky, už propadl. Na jeho chování jsou stížnosti. Ve škole cht li, aby šel na základní školu praktickou, ale matka s tím nesouhlasila. Jemu to je jedno. inu se dopustil proto, že cht l telefon p j ít, ale spolužák tak neu inil. Podle jeho názoru neud lal nic tak hrozného. D íve hrál fotbal, ale p estal ho bavit. Nekou í a alkoholické nápoje nepije. Nejrad ji hraje na po íta í bojové hry. Matka mu koupí, co pot ebuje, pen z mají dost, jelikož jim vrátili v restituci majetek, který prodali. Až bude dosp lý, bude d lat v zem d lství.

Rozhovor . 22 – Milan 15 let

Rozhovor s Milanem se uskute nil s jeho souhlasem na Obvodním odd lení Policie eské republiky v Roudnici n. L.

V roce 2009 se mladistvý dopustil trestného inu ublížení na zdraví. Na diskotéce se popral s jiným návšt vníkem, kterému zp sobil dosti vážná zran ní.

Roman má oba rodi e, je jediná ek. Otec pracuje jako idi autobusu, matka je uklíze ka. Rodi e nebyli trestáni. Do páté t ídy navšt voval základní školu. Neustále se pral se spolužáky a využíval bojového sportu, kterému se u il od p ti let. Z oddílu karate byl vylou en práv z d vodu napadání spolužák . V páté t íd p estoupil na základní školu

praktickou. Problémy s chováním trvají, ale nejsou tak intenzivní. Zranění z pobízení poškozenému z dle vodů, že mu chtěl přebít dívku. Není pravda, že do něj ho kopal, když v bezvědomí ležel na zemi. Svěho otce lituje, ale na druhou stranu tvrdí, že mladík dostal to, co si zasluhoval. Záliby žádné nemá, v tšinu času trávil se svou dívkou, ale ta se s ním po incidentu rozešla. Kouří a občas si dá pivo. Nemá představu o tom, co bude dlelat v dospělosti.

Rozhovor . 23 – Alexandr 16 let

Rozhovor s Alexandrem probíhal s jeho souhlasem v kavárně. Na oddělení policie ani domů jít nechtěl.

V roce 2008 se dopustil krádeže. Vloupal se do sklepní kóje, ze které odcizil dvě jízdní kola a ta prodal v restauraci. Peníze užil pro svoji potřebu. Kouří, ale nepije a drogy nebere.

Matka je v plném invalidním důchodu a odmala ho vychovává sama. Otec se s ní hned po porodu rozvedl. Se synem se nestýká. Otec byl 2x trestán. Na základní škole se dopustil několika drobných krádeží, které byly řešeny v rámci školy. Prospěchovat patřil k horším žákům. Z toho důvodu přestoupil na základní školu praktickou. Tu ukončil a v současné době se učí automechanikem. Baví ho pouze odborné předměty. Chce se co nejdříve osamostatnit, aby nebyl závislý na matce. Říká, že udělal hloupost, které se již nedopustí. Jeho životním cílem je mít vlastní autodílnu.

Rozhovor . 24 – Svatopluk 17 let

Mladistvý Svatopluk s rozhovorem nejvíce nesouhlasil, ale po týdnu se dostavil na Obvodní oddělení Policie České republiky v Roudnici n. L. a s rozhovorem souhlasil.

V roce 2008 byl obviněn z trestného činu výtržnictví, kterého se dopustil tím, že fyzicky napadl muže, který byl na ulici hrubý na svou přítelkyni.

Od deseti let Svatopluka vychovávala pouze matka. Byl jedináček. Otec odešel za jinou ženou. Matka pracuje jako úřednice na poště, zaměstnání otce nezná, nestýká se s ním. Rodiče trestáni nebyli. Z dětství si pamatuje, že otec matku často bít. Uvádí, že se učil špatně, v pátém třídě přešel na základní praktickou školu. Tu ukončil a dva roky se učil instalatérem. Školu nedokončil a živí se brigádami. Bydlí u své matky, ale má vážnou známost. Do budoucna plánuje, že opustí Českou republiku a půjde pracovat do Austrálie. Jeho strýc tam má ovčínou farmu. Kouří a občas pije alkoholické nápoje.

Rozhovor . 25 – František 11 let

Rozhovor s Františkem probíhal ve škole za přítomnosti učitelky. Souhlas s rozhovorem dala matka dítěte.

V roce 2008 se dopustil trestného činu krádež. Ze stolku ve sborovně odcizil 16.000,- Kč. Všechny peníze dal své matce, která je přinesla druhý den do školy.

Františka vychovává matka. Otec tragicky zahynul, když byli Františkovi dva roky. V bec si otce nepamatuje. Sourozence nemá. Matka nebyla trestána a pracuje jako uklíze ka, pen z moc nemají. Maminka asto bre í, protože jí z výplaty moc pen z nezbude. P íší rok se budou st hovat k babi ce na vesnici. Moc se na to t ší. Uv domuje si, že peníze nem l krást, ale cht l pomoci mamince. Je pr m ným žákem, jeho chování je bezproblémové. Rád chodí na ryby a jezdí na kole. Nekou í ani nepije alkohol.

SHRNUTÍ KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU

[illegible]

Tabulka 14

Tabulka znázorňuje výsledky kvalitativního výzkumu..

Kvalitativním výzkumem bylo zjištěno, že z celkového počtu 25 vzorků není u 15 vzorků plněna základní funkce rodiny, u 15 vzorků je v rodině kriminální zkušenost, 18 vzorků spáchalo majetkovou trestnou činnost, 7 vzorků spáchalo násilnou trestnou činnost, 10 vzorků pochází z neúplné rodiny, 13 vzorků kouří, 10 vzorků pije alkoholické nápoje, 3 vzorky mají zkušenost s užitím psychotropních látek a 7 vzorků se aktivně věnuje sportu.

3.6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ PRAKTICKÉ ČÁSTI

Předpoklad č. 1, že rodiny mladých delikventů neplní některé základní funkce rodiny se plně potvrdil v rozhovorech č. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23 a 24. Ze zkoumaných 25 vzorků nejsou základní funkce rodiny plněny ve dvaceti případech.

V předpokladu č. 2 jsme se domnívali, že část mladých delikventů pochází z rodin s kriminální zkušeností. Kvalitativní výzkum tuto hypotézu plně potvrdil v rozhovorech č. 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 20 a 23, kdy byl některý z členů rodiny soudně trestán. Z celkového počtu 25 vzorků je v 15 rodinách osoba s kriminální zkušeností.

Předpoklad č. 3, že mladí delikventi nejčastěji páchají majetkovou trestnou činnost se potvrdil nejprve při kvantitativním výzkumu a potvrzují ho tabulky č. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 a 13, ve kterých je znázorněna známá trestná činnost mladých delikventů. Z těchto tabulek je patrné, že mladí delikventi nejčastěji páchají majetkovou trestnou činnost. Tento předpoklad byl potvrzen i kvalitativním výzkumem a to rozhovory č. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23 a 25, kterými je prokázáno spáchání majetkové trestné činnosti mladými delikventy. Z celkového počtu 25 vzorků jich 18 spáchalo majetkovou trestnou činnost a 7 násilnou trestnou činnost.

Předpoklad č. 4, že většina mladých delikventů pochází z neúplných rodin se nepotvrdil. Neúplná rodina byla zaznamenána pouze v rozhovorech č. 1, 3, 7, 11, 18, 20, 21, 23, 24 a 25. Z celkového počtu 25 vzorků jich 15 pocházelo z úplných rodin a 10 z neúplných rodin.

Při výzkumu bylo dále zjištěno, že z celkového počtu 25 vzorků 13 kouří, 10 pije alkoholické nápoje a 3 užívají drogy. Pouze 7 vzorků se aktivně věnuje sportovním zálibám.

4 ZÁV R

Výzkumem bylo zjištěno, že významným faktorem příčin kriminality mládeže je vliv rodiny a vnějšího prostředí. Pokud hovoříme o vlivu rodiny, máme na mysli především uspokojování základních potřeb dítěte. Emocionální nebo materiální strádání dítěte může mít negativní důsledky na jeho další vývoj. Dítě hledá náhradu a nalézá ji například v závadové partě. To samé může nastat, pokud rodiče dostatečně nepřipraví dítě na role, které bude muset v životě zastávat. Výzkum prokázal, že na příčiny kriminality mládeže má dosti podstatný vliv i kriminální zkušenost některého členů rodiny. Děti nevidí na trestné činnosti nic špatného a chovají se tak, jako jejich rodiče.

Srovnáním kriminality mládeže v letech 2008 a 2009 bylo zjištěno, že v České republice, okresu Litoměřice a ve městě Roudnice n. L., kriminalita mládeže významně klesá.

Vývoj kriminality mládeže budeme v daných lokalitách nadále sledovat a pokusíme se o jeho vyhodnocení v příštích letech.

Na základě zjištěných poznatků doporučujeme ve budoucnosti věnovat náležitou pozornost především rodičovství a výchově dětí.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJ

1. ALAN, Josef. *Etapy života o ima sociologie*. 1. vyd. Praha: Panorama 1989. ISBN 80-7038-044-6.
2. DUNOVSKÝ, Ji í. *D tí a poruchy rodiny*. 1. vyd. Praha: Avicenum 1986. ISBN 08-040-86.
3. DUNOVSKÝ, Ji í., EGGERS, Hans. *Sociální pediatrie*. 1. vyd. Praha: Avicenum 1989, ISBN 08-030-89.
4. JEDLI KA, R., KO A, J. *Aktuální problémy výchovy Analýza a prevence sociálních patologických jev u d tí a mládeže*. 1. vyd. Praha: Karolinum 1998. ISBN 80-7484-555-8.
5. JEDLI KA, R., KLÍMA, P., KO A, J., et al. *D tí a mládež v obtížných životních situacích*. 1. vyd. Praha: Themis 2004. ISBN 80-7312-038-0.
6. KOLÁ , M. *Bolest šikanování*. 1. vyd. Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-513-X.
7. MAT J EK, Z. *Krizová situace v rodin o ima dít te*. 1. vyd. Praha: Grada 2002. ISBN 80-247-0332-7.
8. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová sí*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství 1997. ISBN 80-85850-24-9.
9. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7178-226-2.
10. MATOUŠEK, O. *Metody a ízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál 2003. ISBN 80-7178-548-2.
11. SATIROVÁ, V. *Kniha o rodin*. 1. vyd. Praha: Práh 1994. ISBN 80-901325-0-2.
12. SOCH REK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie I*. 1. vyd. Liberec: TUL 2001. ISBN 80-7083-494-3.
13. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník komentá 1. díl*. 1. vyd. Praha: Linde 2010. ISBN 978-80-7400-109-3.
14. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál 2004. ISBN 80-7178-802-3.
15. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*. 1. vyd. Praha: Karolinum 2005. ISBN 80-246-0956-8.
16. Spisy Orgánu sociáln právní ochrany dít te p i M stském ú adu v Roudnici n. L.
17. Trestní spisy Obvodního odd lení Policie eské republiky v Roudnici n. L.
18. Statistiky kriminality Policie eské republiky Krajské editelství Ústeckého kraje

